પરોપકારાય સતા વિભૂતય

૨૮

પૂર્વર્ષિ પ્રણીત કુલક સંગ્રહ.

ભાવાર્થ સહ યોજક

શાંતમૂર્તિ મુનિરાજ શ્રી વૃદ્ધિચંદ્રજી શિષ્યાણુ

મુનિ કર્પૂરવિજયજી

શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર મધ્યે મુનિ શ્રી કર્પૂરવિજયજી

મારફતે જ્ઞાનઉત્તેજન અર્થે આવેલ

દ્રવ્ય સહાયથી

છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્તા

શ્રી જૈન શ્રેયસ્કર મંડળ-મેસાણા

આવૃત્તિ પહેલી—પ્રત ?૦૦

અમદાવાદ ધી યુનિયન પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ કંપની લીમીટેડમાં

મોતીલાલ શામળદાસે છાપ્યું

સંવત ૧૯૭? વીર સંવત ૨૪૪૦ સને ૧૯૧૪

કીંમત ૦—૧—૦

પ્રસ્તાવના

આ લઘુ ગ્રંથમાં પૂર્વાચાર્ય રચીત જુદા જુદા ઉપયોગી વિષયો આઠ પ્રકરણો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે તે પછી પ્રથમ પુન્ય [illegible] પુન્ય પ્રકૃતિના યોગે કરી કરી સત્ સામગ્રી પ્રાપ્ત થઈ શકે છે વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે એમાંની કોઈક ઉત્તમ સામગ્રી પામ્યા છતાં જિનધર્મની પ્રાપ્તિ દુર્લભ છે તેનું ઉત્તમ ચારિત્ર ગુણાશ્રય યોગે પાલવું પ્રમાદ રહિત પાલન કરી વગર [illegible] તે તેથી થાય છે. એવા પવિત્ર પાત્ર—સંયમવંત ભાવિત આત્માર્થિક મહા પુરુષો—ગુરૂ જનો ઠોરઠોરે તત્ત્વનિષ્ઠ—પુન્યનિષ્ઠ છે તેમના પવિત્ર દર્શન કરી વંદના તેમ સ્તુતિ કરવાની છે તે બીજા ગુરૂ પ્રદક્ષિણા પ્રકરણમાં સંક્ષેપથી વર્ણવી [illegible] એવા મહાનુભાવ ગુરૂજનો ઉત્તમ સ્વરૂપ યોગે વૈરાગ્યને અનુસારે સત્ક્રિયાઓ—ઉત્તમ આચાર વિચાર વની શકે તેનું ત્રીજા ચરિત્ર પ્રકરણમાં વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે જે ભાવના સાધુ સાધ્વીએ [illegible] સાચી—વિચારી અવશ્ય આદરવા યોગ્ય છે ત્યાર પછીના ચાર દાન—તપ—ભાવ પ્રકરણમાં અનુક્રમે તે તે દાનાદિક ધર્મનો મહિમા—પ્રભાવ તેના આરાધક ઉત્તમ જનોના શાસ્ત્રીય દ્રષ્ટાંતો [illegible] ભાવવાના આપના જે આત્માર્થી જનોએ ખાસ અનુસરણ કરવા યોગ્ય છે [illegible] નિજ નિજ ઉન્નતિ સાધી શકે છે છેવટ આઠમા ગુણાનુરાગ પ્રકરણમાં દરેક સાધુ સાધ્વી અને શ્રાવક શ્રાવિકામાં તેમજ અન્ય કોઈ વ્યક્તિમાં જે સદ્‌ગુણ ભાસે તે સદ્‌ગુણ ગુણ [illegible] સ્થળે અને એમ 'રાગ ધરીજે જ્યહાં ગુણ લહીએ, નિર્ગુણ ઉપર સમચિત્ત ગ[illegible] સાધન સમચિત્ત રહીએ' એ સૂક્ત વચનને આશ્રય કરી તેના ભાગ ઉપદિશ્યું છે ને કોઈ પણ ધર્મ—કર્મમાં વર્તનાર જનોને એક સરખું ઉપ[illegible] આ [illegible] છે આ આઠમા પ્રકરણના અને ત્રીજા ચરિત્ર નિયમ [illegible] પ્રણેતા પ્રભુ શ્રી સોમસુંદર સૂરિ [illegible] તપગચ્છના, શ્રીમાન્ મુનિ સુંદરસૂરિજીના પૂજ્ય ગુરૂ મહા

પહેના બીજા કુનમના પ્રણેતાનુ નામ મકિત કરાયેલુ જાણ્યું
દિ ચાર કુનમોના પ્રણેતા તપગચ્છ નાયક શ્રી જગચ્ચંદ્ર
રીશ્વર શ્રીમાન્ દેવેન્દ્રસૂરિજી છે ગીયા જેવા ગહન અર્થ
તેનો સવિમ કથિ ઝરો માટે સક્ષેપાર્થ ૮ અને આનેખવામા
તેનો વિશેષાર્થ ગુરુગમથી અવધારી ભવ્યાત્માઓ આત્મિક
ન્મુખ થાઓ! એજ આતર અભિલાષા છેવટે જૈન કોમના
થાર કરવી અતિ અગત્યની સૂચનાઓ તરફ સહુનુ લક્ષ દોરવી
છે ઇતિશમ

ક સદ્ગુણાભિલાષી અને સદ્ગુણાનુરાગી કર્પૂરવિજય.

શુદ્ધિ પત્રક

	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૧		
૬	નાયત્તણન્ન	રાયત્તણ
૭	પ હુરિઅ	પરિહરિઅ
૫	મોહુગ્ગ	મોહુગ્ગ
૩	ધમનહરિ	ધૂમનહરિ

વિષય અનુક્રમણિકા

ॐ

नमः सद्गुरुभ्य.

सरहस्यं श्रीगुरुप्रदक्षिणाकुलकम्

ગોઅમ સુહમ્મ જંબુ, પભવો સિજ્જંભવાઇ આયરિયા;
અન્નેવિ જુગપ્પહાણા, પઇ દિટ્ઠે સુગુરૂ તે દિઠ્ઠા. ૧
અજ્જ કયત્થો જમ્મો, અજ્જ કયત્થ ચ જીવિય મજ્ઝ,
જેણ તુહ દંસણામય–રસેણ સત્તાઈ નયણાઇં. ૨
સો દેસો તં નગર, તં ગામો સો અ આસમો ધન્નો;
જત્થ પહુ તુમ્હ પાયા, વિહરંતિ સયાવિ સુપસન્ના. ૩
હત્થા તે સુકયત્થા, જે કિઇકમ્મ કુણંતિ તુહ ચલણે,
વાણી બહુગુણખાણી, સુગુરૂગુણા વન્નિઆ જીએ. ૪
અવયરિયા સુરધેણ, સંજાયા મહગિહે કણયવુઠ્ઠી,
દારિદં અજ્જ ગયં, દિટ્ઠે તુહ સુગુરૂ મુહકમલે ૫
ચિંતામણિસારિચ્છં, સમત્ત પાવિય મએ અજ્જ,
સંસારો દૂરીકઓ, દિટ્ઠે તુહ સુગુરૂ મુહકમલે. ૬

ભાવાર્થ,—હે સદ્ગુરૂજી ! આપનુ દર્શન કર્યે છતે શ્રી ગૌતમસ્વામી, શ્રીસુધર્માસ્વામી, શ્રી જંબુસ્વામી, શ્રી પ્રભવ સ્વામી અને શ્રીસ્વયંભવ આદિક આચાર્ય ભગવંતો તેમજ બીજા પણ યુગ પ્રધાનોનુ દર્શન કર્યું માનુછુ. (૧)

આજ મારો જન્મ કૃતાર્થ થયો, આજ મારૂં જીવિત સફળ થયુ, કે જેથી આપના દર્શન રૂપ અમૃત રસ વડે કરીને મારાં નેત્ર સિંચિત થયા અર્થાત્ આપનુ અદ્ભુત દર્શન મને પ્રાપ્ત થયું (૨)

તે દેશ, તે નગર, તે ગામ અને તે આશ્રમ (સ્થાન) ધન્ય છે કે, જ્યાં હે પ્રભુ! આપ સદાય સુપ્રસન્ન થતા વિચરો છો અર્થાત્ વિહાર કરો છો. (૩)

તે હાથ સુકૃતાર્થ છે કે, જે આપના ચરણે કૃતાવર્ત્ત વંદન કરે છે, અને તે વાણી (જીવ્હા) બહુ ગુણવાળી છે કે, જે વડે સદ્ગુરૂના ગુણોનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. (૪)

હે સદ્ગુરૂ! આપનું મુખકમળ દીઠે છતે આજ કામધેનુ માન ઘર આંગણે આવી જાણું છું. તેમજ સુવર્ણ વૃષ્ટિ થઈ જાણું છું અને આજથી મારૂં દારિદ્ર દૂર થયું માનું છું (૫)

હે સદ્ગુરૂ! આપનું મુખ કમળ દીઠે છતે ચિંતામણિ રત્ન સરખું સમકિત મને પ્રાપ્ત થયું, અને તેથી સંસારનો અંત થયો માનું છું (૬)

જા રિદ્ધિ અમરગણા, ભુંજંતા પિયતમાઈસંજુત્તા,
સા પુણ કિત્તિયમિત્તા દિટ્ઠે તુહ સુગુરૂ મુહકમલે ૭
મણવયકાયેહિ મએ, જં પાવં અજ્જિયં સયા,
તં સયં અજ્જ ગયં, દિટ્ઠે તુહ સુગુરૂ મુહકમલે ૮
દુલ્લહો જિણિંદ ધમ્મો, દુલ્લહો જીવાણ માણુસો જમ્મો,
લદ્ધેવિ મણુઅજમ્મે, અઇદુલ્લહા સુગુરૂસામગ્ગી. ૯
જત્થ ન દિસંતિ ગુરૂ, પચ્ચુસે ઉટ્ઠિએહિ સુપસન્ના,
તત્થ કહ જાણિજ્જઈ, જિણવયણં અમિઅસારિચ્છં. ૧૦
જહ પાઉસંમિ મોરા, દિણયરઉદયમ્મિ કમલવણસંડા,
વિહસંતિ તેમ તચ્ચિય(?), તહ અમ્હે દંસણે તુમ્હ. ૧૧

જઇ સરઈ સુરહિ વચ્છો, વસતમાસ ચ કોઇલા સરઇ,
વિઝ સરઇ ગઇ દો, તહ અમ્હ મણુ તુમં સરઇ. ૧૨

ભાવાર્થ–હે સદ્ગુરૂ ! આપનું મુખ કેમલ દીઠે છતે જે ઋદ્ધિ દેવતાઓ પોતાની દેવાંગનાદિક સહિત ભોગવે છે, તે મારે કંઇ હિસાબમાં નથી. (૭)

હે સદ્ગુરૂ ! આપનું વદનકમલ દીઠે છતે જે મન, વચન, કાયાથી મેં જે પાપ આજ પર્યંત ઉપાર્જન કર્યું છે, તે બધુ આજે સમસ્ત નષ્ટ થયુ માનુંછુ. (૮)

જીવોને સર્વજ્ઞભાષિત ધર્મ પામવો દુર્લભ છે તથા મનુષ્ય જન્મ મળવો દુર્લભ છે. અને તે મનુષ્ય જન્મ મળે છતે પણ સદ્ગુરૂ સામગ્રી મળવી અતિ દુર્લભ છે. (૯)

જ્યાં પ્રભાતે ઉઠતા જ સુપ્રસન્ન ગુરૂના દર્શન થતા નથી, ત્યાં અમૃતસદ્દશ જિનવચનનો લાભ શી રીતે લઇ શકાય ? (૧૦)

જેમ મેઘને દેખી મોર પ્રમુદિત થાય છે અને સૂર્યનો ઉદય થયે છતે કમળના વન વિકસિત થાય છે, તેમ જ આપનુ દર્શન થયે છતે અમે પણ પ્રમોદ પામીએ છીએ. (૧૧)

હે સદ્ગુરૂજી ! જેમ ગાય પોતાના વાછરડાને સભાળે છે, અને જેમ કોયલ વસતમાસને ઇચ્છે છે, તથા હાથી વિંધ્યાચલનો આ રીતે યાદ કરે છે તેમ અમારૂ મન (સદાય) આપનુ સ્મરણ કર્યા કરે છે ૧૨

બહુયા બહુયા દિવસડાં, જઇ મઇ સુહગુરૂ દીઠ,
લોચન બે વિકસી રહ્યા, હીઅડઇ અમિય પઇઠ ૧૩
અહો તે નિજ્જિઓ કોહો, અહો માણો પરાજિઓ,
અહો તે નિરક્કિયા માયા, અહો લોહો વસીક્કિઓ. ૧૪

અહો તે અજ્જાવ સાહુ, અહો તે સાહુ મદ્દવં,
અહો તે ઉત્તમા ખંતી, અહો તે મુત્તિ ઉત્તમા ૧૫
ઇહં સિ ઉત્તમો ભંતે, ઇચ્છા હોહિસિ ઉત્તમો;
લોગુત્તમુત્તમ ઠાણં, સિદ્ધિ ગચ્છસિ નીરઓ ૧૬
આયરિય નમુક્કારો, જીવ મોએઇ ભવ સહસ્સાઓ,
ભાવેણ કિરમાણો, હોઇ પુણો બોહિલાભાએ ૧૭
આયરિય નમુક્કારો, સવ્વપાવપ્પણાસણો,
મંગલાણં ચ સવ્વેસિં, તઇય હવઇ મંગલં. ૧૮

ભાવાર્થ—(સ્પષ્ટ છે) ૧૩

અહો ! ઇતિ આશ્ચર્યે ! આપે ક્રોધનો કેવો જય કર્યો છે ? માનનો કેવો પરાજય કર્યો છે ? માયાને કેવી દૂર કરી છે ? અને લોભને કેવો વશ કર્યો છે ? (૧૪)

અહો આપનું આર્જવ (સરલપણું) કેવું ઉત્તમ છે ? અહો આપનું માર્દવ (નમ્રપણું) કેવું રૂડું છે ! અહો આપની ક્ષમા કેવી ઉત્તમ છે ? અને આપની સંતોષ વૃત્તિ કેવી શ્રેષ્ઠ છે (૧૫)

હે ભગવંત ! આપ અહિં પ્રગટ જ ઉત્તમ છો ! વળી આપની ઇચ્છા-મનોરથ વડે કરીને પણ ઉત્તમ છો અને અંતે પણ કર્મમળને ટાળીને આપ મોક્ષ નામનું સર્વોત્તમ સ્થાનજ પામનારા છો (૧૬)

આચાર્ય મહારાજને કરેલો નમસ્કાર જીવને હજારો ગમે ભવભય થકી મુક્ત કરે છે અને તે ભાવ સહિત કરવામાં આવતો નમસ્કાર જીવને સમકિતનો લાભ આપે છે. (૧૭)

ભાવાચાર્યને ભાવસહિત કરેલો નમસ્કાર સર્વ પાપને પ્રકર્ષે કરીને નાશ કરનારો થાય છે. અને તે સર્વ મંગલમાં ત્રીજું મંગલ છે. ૧૮

ઇતિશમ્

ॐ

प्रभुश्रीसोमसुंदरसूरिपादैरुपदिष्टं

સંવિજ્ઞસાધુ યોગ્યં નિયમકુલકમ્.

ભુવણિક્કપઈવસમં, વીર નિયગુરૂપએ અ નમિઊણ;
વીરઈઅર દિખ્ખિઆણ. જુગ્ગે નિયમે પવખ્ખામિ ૧
નિઅઉઅરપૂરણફલા. આજીવિઅમિત્ત હોઇ પવજ્જા,
ધૂલિહડીરાયત્તણુવ્વ-નરિસા. નવ્વેસિ હસણિજ્જા. ૨
તમ્હા પંચાયારા,—રાહણહેઉ ગહિજ્જઇ ઇઅ નિઅમે;
લોઆઈકકરૂવા, પવ્વજ્જા જહ ભવે સફલા. ૩

પંચાચાર નિયમાઃ—તત્ર જ્ઞાનાચારે યથા—

નાણારાહણહેઉ, પઇદિઅહ પંચગાહ પઢણં મે,
પરિવાડીઓ ગિણ્હે, પણગાહાણ ચ સહી ય. ૪
અણ્ણેસિ પઢણત્થ, પણગાહાઓ લિહેમિ તહ નિચ્ચ,
પરિવાડીઓ પંચ ય, દેમિ પઢંતાણ, પયદિયહ ૫

૧ ત્રણ ભુવનને વિષે એક (અસાધારણ) પ્રદીપ સમાન શ્રી વીર પ્રભુને અને નિજ ગુરૂના ચરણ કમળને નમીને સર્વ વિરતિ-વંત-સાધુ જનો યોગ્ય (સુખે નિર્વહી શકાય એવા) નિયમો હું (સોમસુંદર સૂરિ) કહીશ.

૨. યોગ્ય નિયમોનુ પાલન કર્યા વગરની પ્રવ્રજ્યા (દીક્ષા) ફક્ત નિજ ઉદર પૂરણ કરવા રૂપ આજીવિકા ચલાવવા માત્ર ફળવાળી કહી છે. અને એવી દીક્ષા (તો) હોળીના રાજા(ધુલાજી)ની જેવી સહુ કોઇને હસવા યોગ્ય બને છે.

૩. તે માટે પંચાચાર (જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર-તપ-વીર્ય-આચાર) ના આરાધન હેતે લોચાદિક કઠણ નિયમો ગ્રહણ કરવા જોઈએ કે જેથી (આદરેલી) પ્રતિજ્ઞા સફળ થાય

"જ્ઞાનાચાર સબંધી નિયમો"

૪. જ્ઞાન આરાધન હેતે મ્હારે હમેશા પાંચ ગાથાઓ ભણવી -શાસ્ત્ર કરવી અને પરિપાટીથી (અવસારે) પાંચ પાંચ ગાથાનો અર્થ ગુરૂ સમીપે ગ્રહણ કરવો

૫ વળી હું બીજાઓને ભણવા માટે હમેશા પાંચ ગાથાઓ લખું. અને ભણનારાઓને હમેશા પરિપાટીથી (અવસારે) પાંચ પાંચ ગાથા આપુ (ભણાવુ-અર્થ ધરાવુ [illegible])

વાસાસુ પંચ ગાહા, અટ્ઠ યસિસિરે અ તિન્નિ ગિમ્હમ્મિ
પઇદિયહં સજ્ઝાય, કુણમિ સિદ્ધંતગુણણેણ। ૬
પરમિટ્ઠિનવપયાણ, સયમેગ પયઇ સરામિ અહ,

ઇતિજ્ઞાનાચારનિયમા અથદર્શનાચારે યથા—

અહ દંસણાયારે, ગહેમિ નિયમે ઇમે સમ્મં। ૭
દેવે વંદે નિચ્ચં, પણસંખ સક્કત્થએહિં એ વારમેગં
હોતિન્નિવારા વા, પૂઅમ વા અટ્ઠપ્પયારાઓ। ૮
અટ્ઠમીચઉદ્દસીસુ, સવ્વાણિ જિણેહરાઇ વંદિજ્જા
સવ્વેવિ તહા મુણિણો, સેસદિણે ચેઇયં ઇક્કં ૯
પ્રતિદિન નિત્તિય વાર, ગિહ્વે વા નમામિ નિયમેણ,
વેયાવચ્ચ કિચ્ચા ગિલાણવુડ્ઢાઇણ કુણેવે ૧૦

૬ સિદ્ધાન્ત પાઠ ગણવા વડે વર્ષા ઋતુમાં પાંચગાથા, શિશિર ઋતુમાં આઠ્ઠ અને ગ્રીષ્મ ઋતુમાં ત્રણ ગાથા પ્રમાણ સજ્ઝાય ધ્યાન હું દરરોજ કરૂં છું.

૭ પરમેષ્ઠી નવપદ (નવકાર મહામંત્ર) નું એકસો વાર હું સ્વાધ્યાય સ્મરણ કરૂં.

" દર્શનાચારના નિયમો "

હવે દર્શનાચારમાં આ નીચે મુજબ નિયમો હું સમ્યગ્ યથાર્થ] ભાવે ગ્રહણ કરૂ છું.

૮ પાંચ મકરસ્તવ વડે સદાય એક વખત દેવવંદન કરૂં જ અથવા બે વખત ત્રણ વખત કે પહિરે પહોરે યથાશક્તિ આગમવિહિત દેવવંદન કરૂં.

૯ દરેક અષ્ટમી ચતુર્દશીને દિવસે સઘળા દેરાસરો જુહારવાના તેમજ સઘળાય મુનિજનોને વાંદવા ત્યારે બાકીના દિવસે એક દેરાસરે (તો) અવશ્ય જવું.

તિ દર્શનાચારા નિયમા, અથચારિત્રાચારે ઇર્યાસમિતા યથા—
અહ ચારિત્તાયારે, નિયમગ્ગહણં કરેમિ ભાવેણ
બહિભૂગમણાઇસુ, વજ્જે વાહણં ઠવિયત્થ. ૧૧
અપમજ્જિયગમણમિ અ, સડાયા પમજ્જિઉ ચ ઉવવિસણે-
પાઉંછણયં ચ વિ—ઉવવિસામો પચનમુક્કારં ૧૨

અથ ભાષાસમિતૌ નિયમા, યથા—
ઉગ્ઘાડેણ મુહેણં, નો ભાસે અહવ જત્તિયા વારા,
ભાસે તત્તિયમિત્તા, લોગસ્સ કરેમિ કુસ્સગ્ગં ૧૩
સમણેહિં તહ પડિક્કમણે, વયાઇ વજ્જે વિસેસકજ્જવિણા,
સિજ્જિય સુવહિ ચ તહા, પડિલેહ તો ન બેમિ સયા ૧૪

અથએષણાસમિતૌનિયમાઃ, યથા—

૩. તે માટે પંચાચાર (જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર-તપ-વીર્ય-આચાર) ના આરાધન હેતે લોચાદિક કઠણ નિયમો ગ્રહણ કરવા જોઇએ કે જેથી (આદરેલી) પ્રવ્રજ્યા સફળ થાય.

"જ્ઞાનાચાર સબંધી નિયમો"

૪ જ્ઞાન આરાધન હેતે મ્હારે હમેશા પાંચ ગાથાઓ ભણવી-કંઠાગ્ર કરવી અને પરિપાટીથી (ક્રમસર) પાંચ પાંચ ગાથાનો અર્થ ગુરૂ સમીપે ગ્રહણ કરવો.

૫ વળી હું બાળાઓને ભણવા માટે હમેશા પાંચ ગાથાઓ લખું. અને ભણનારાઓને હમેશા પરિપાટીથી (ક્રમસર) પાંચ પાંચ ગાથા આપું. (ભણાવું-અર્થ ધરાવું નિત્ય)

વાસાસુ પંચસયા, અટ્ઠ સિસિરે અ તિન્નિ ગિમ્હંમિ,
પઇદિયહં સજ્ઝાય, કરેમિ સિદ્ધંતગુણણેણ। ૬
પરમિટ્ઠિનવપયાણ, સયમેગં પઇદિણં સમરામિ અહં,
ઇતિજ્ઞાનાચારનિયમા, અથદર્શનાચારે યથા—
અહ દંસણઆયારે, ગહેમિ નિઅમે ઇમે સમ્મં, ૭
દેવે વંદે નિચ્ચં, પણસક્કથએહિં એક્કવારમહં,
દોતિન્નિ વા વારા, પઇજમ વા જહાસત્તિ ૮
અટ્ઠમીચઉદ્દસીસુ, સવ્વાઇ જિણેહરાઇ વંદિજ્જા,
સવ્વેવિ તહા મુણિણો સેસદિણે ચેઇઅં ઇક્કં ૯
પઇદિણ તિન્નિ વારા, જિટ્ઠે સાહૂ નમામિ નિઅમેણ,
વેયાવચ્ચં કિચ્ચી ગિલાણવુડ્ઢાઇણ જહાસત્તિ ૧૦

૬ સિદ્ધાંત પાઠ ગણના વડે વર્ષા ઋતુમાં પાંચસો, શિશિર ઋતુમાં આઠસો, અને ગ્રીષ્મ ઋતુમાં ત્રણસો ગાથા પ્રમાણ સજ્ઝાય ધ્યાન સાથ કર્યું છે.

૭ પરમેષ્ઠી નવપદ (નવકાર મહામંત્ર) નું એકસો વાર હું સ્વાધ્યાય સ્મરણ કરૂં

"દર્શનાચારના નિયમો"

હવે દર્શનાચારમાં આ નીચે મુજબ નિયમો હું સમ્યગ [યથાર્થ] ભાવે ગ્રહણ કરૂં છું.

૮ પાંચ શક્રસ્તવ વડે સદાય એક વખત દેવવંદન કરૂં જ અથવા બે વખત ત્રણ વખત કે પહોરે પહોરે યથાશક્તિ આ જિનમંદિર દેવવંદન કરૂં.

૯ દરેક અષ્ટમી ચતુર્દશીને દિવસે સઘળા દેરાસરો જુહારવા તેમજ સઘળાય મુનિજનોને વાંદવા ત્યારે બાકીના દિવસે એક દેરાસરે (તો) અવશ્ય જાવું.

ઇતિદર્શનાચારનિયમાઃ, અથચારિત્રાચારે ઇર્યાસમિતૌ યથા—

અહ ચારિત્તાયારે નિયમગ્ગહણં કરેમિ ભાવેણ,
બહિભૂગમણાઈસુ, વજ્જે નત્તાઇ ઠવિયત્થ ॥ ૧૧
અપ્પમજ્જિયગમણ મિ અ, સડાગા પમજ્જિઉ ચ ઇવ
પાઉંછણય ચ વિ—ઉવવિસણે પંચનમુક્કારા ॥ ૧૨

અથ ભાષાસમિતૌ નિયમા, યથા—

ઉગ્ઘાડેણ મુહેણ, નો ભાસે અહુન જત્તિયા વારા;
ભાસે તત્તિઅમિત્તા લોગસ્સ કરેમિ ઉસ્સગ્ગ ॥ ૧૩
અસણે તહ પડિકમણે, વયણ વજ્જે વિસેસઓ જવિણ્ણુ,
નિક્કિય મુહવિ ચ તહા, પડિલેહ તો ન બોલેમિ સયા ॥ ૧૪
અથએષણાસમિતૌનિયમાઃ, યથા—

અનૈજલે લબ્ભતે, વિહરે નો ધાવણુ મઠ્ઠજેણ,
આગલિઅજલ ન વિહરે, જરવાણીય વિસેસેણ. ૧૫

૧૦ હમેશા વડિલ સાધુને નિશ્ચે ત્રણ વાર [ત્રિકાળ] વદન કરૂજ અને બીજા ગ્લાન (વ્યાધિગ્રસ્ત) તેમજ વૃદ્ધાદિક મુનિજનોનુ વૈયાવચ્ચ યથાશક્તિ કરૂ

"ચારિત્રાચાર સબધી નિયમો.

૧૧ હવે ચારિત્રાચાર વિષે નીચે મુજબ નિયમો ભાવ સહીત અંગિકાર કરુ છુ. ઇર્યા સમિતિ[૧] —વડી નીતિ, લઘુ નીતિ કરવા અથવા આહાર પાણી વહોરવા જવા ઇર્યાસમિતિ પાળવા માટે (જીવ રક્ષા અર્થે) વાટમા વાર્તાલાપ વિગેરે કરવાનુ વર્જુ-ત્યાગ કરૂ

૧૨ યથામળ પુજ્યા પ્રમાર્જ્યા વગર ચાલ્યા જવાય તો, અગ પડિલેહણા પ્રમુખ સઠાસા પડિલેહ્યા વગર બેસી જવાય તો અને કટાસણા (કાબળા) વગર બેસી જવાય તો (તત્કાળ) પાચ નમસ્કાર કરવા (ખમાસમણા દેવા) અથવા પાચ નવકાર મત્રનો જાપ કરવો.

૧૩. ભાષાસમિતિ[૨]—ઉઘાડે મુખે (મુહપત્તિ રાખ્યા વગર) બોલુજ નહિ તેમ છતા ગફલતથી જેટલી વાર ખુલ્લા મુખે બોલી જાઉ તેટલી વાર (ઇરિયાવહી પૂર્વક) લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરૂ

૧૪ આહાર પાણી કરતા તેમજ પ્રતિક્રમણ કરતા કોઇ મહ ત્વના કાર્ય વગર કોઇની સાથે કઇ કહુ નહિ એટલે કે કોઇ સગાતે વાર્તાલાપ કરૂ નહિ. એજ રીતે આપણી (મુખે નિર્વહી શકાય અને ઉપયોગમા લઇ શકાય એટલી બધી) ઉપધિની પડીલેહણા કરતા હુ કદાપિ બોલુ નહિ.

૧૫ એષણા સમિતિ[3]—બીજા નિર્દોષ પ્રાસુક (નિર્જીવ) જળ મળતા હોય ત્યા સુધી પોતાને પ્રયોજન (ખપ) છતા ધોવણ (વાણ જળ) હું ગ્રહણ કરૂ નહિ. વળી અણગળ (ગાળ્યા વગરનુ) જળ હુ લહુ નહિ અને જરવાણી[1] તો વિશેષ કરીને લહુ નહિ.

અથ આદાનનિક્ષેપણસમિતિનિયમા, યથા—

સિક્રિયમુવહિમાઇ, પમજ્જિઉ નિખિખેમિ ગિન્હેમિ,
જઇ ન પમજ્જેમિ તઓ, તથ્થેવે કહેમિ નમુક્કાર. ૧૬
જથ્થ વ તથ્થવ ઉજ્ઝણિ, દંડગડવહીણ અ બિલ કુવ્વે,
સયમેગ સજ્ઝાય, ઉસ્સગ્ગે વા ગણેમિ અહં. ૧૭

અથ પારિઠાવણિયાસમિતિનિયમાઃ, યથા—

મત્તગપરિઠ્ઠવણગિ અ, જીવવિણાસે કરેમિ નિવ્વિય,
અવિહીઇ વિહરિણિ, પરિઠવણે અ બિલ કુવ્વે. ૧૮
અણુજાણહ જસ્સુગ્ગહ, કહેમિ ઉચ્ચારમત્તગઠાણે;
તહ સન્ના ડગલગ જોગ, કપ્પતિપ્પાઇ વોસિરે નિચ્ચગ ૧૯

અથ ગુપ્તિત્રયનિયમાઃ, યથ —

ગગમયે મણવયણે, ઇક્કિક્ક નિવ્વિય કરેમિ ગહં,
કાયકુચિટ્ઠાએ પુણો, ઉવવાસ અ બિલ ના વિ ૨૦

૧૬ આદાન—નિક્ષેપણાસમિતિ[4]—આપણી પોતાની ઉપધિ પ્રમુખ પુંજી—પ્રમાર્જીને તેને ભૂમિ ઉપર સ્થાપન કરૂ તેમજ ભૂમિ ઉપરથી ગ્રહણ કરૂ. જો તેમ પુંજના પ્રમાર્જવામા ગફલત થાય તો ત્યાજ નવકાર મહામત્રનો ઉચ્ચાર કરૂ (નવકાર ગણ

૧ ઝરણુ—જળ ભરેલા માગના વાગણમાથી ટપકેલુ પાણી સમજવે છે

અનેજલે વજ્જ્મતે, વિહરે નો ધાવણ્ મઠ્ઠજ્જિણુ,
અગલિઅજલ ન નિહરે, જરવાણીય વિસેસેણ. ૧૫

૧૦ હમેશા વડિલ સાધુને નિશ્ચે ત્રણ વાર [ત્રિકાળ] વદન કરૂજ અને બીજા ગ્લાન (વ્યાધિગ્રસ્ત) તેમજ વૃદ્ધાદિક મુનિ જનોનુ વૈયાવચ્ચ યથાશક્તિ કરૂ

"ચારિત્રાચાર સબધી નિયમો.

૧૧ હવે ચારિત્રાચાર વિષે નીચે મુજબ નિયમો ભાવ સહીત અગિકાર કરૂ છુ. ઇર્યા સમિતિ¹ —વડી નીતિ, લઘુ નીતિ કરવા અથવા આહાર પાણી વહોરવા જતા ઇર્યાસમિતિ પાળવા માટે (જીવ રક્ષા અર્થે) વાટમા વાર્તાલાપ વિગેરે કરવાનુ વર્જ્ય -ત્યાગ કરૂ.

૧૨ યથાબળ પુજ્યા પ્રમાર્જ્યા વગર ચાલ્યા જવાય તો, અગ પડિલેહણા પ્રમુખ સડાસા પડિલેહ્યા વગર બેસી જવાય તો અને કટાસણા (કામળી) વગર બેસી જવાય તો (તત્કાળ) પાચ નમસ્કાર કરવા (ખમાસમણા દેવા) અથવા પાચ નવકાર મત્રનો જાપ કરવો.

૧૩. ભાષાસમિતિ²—ઉઘાડે મુખે (મુહપત્તિ રાખ્યા વગર) બોલુ જ નહિ. તેમ છતા ગફલતથી જેટલી વાર ખુલ્લા મુખે બોલી જાઉં તેટલી વાર (ઈરિયાવહી પૂર્વક) લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરૂ

૧૪ આહાર પાણી કરતા તેમજ પ્રતિક્રમણ કરતા કોઇ મહ ત્વના કાર્ય વગર કોઇએ કાઇ કહુ નહિ એટલે કે કોઇ સગાતે વાર્તાલાપ કરૂ નહિ. એજ રીતે આપણી (મુખે નિર્વહી શકાય અને ઉપયોગમા લઇ શકાય એટલી બધી) ઉપધિની પડીલેહણા કરતા હુ કદાપિ બોલુ નહિ.

૧૫ એષણા સમિતિ[૩]—બીજા નિર્દોષ પ્રાસુક (નિર્જીવ) જળ મળતા હોય ત્યા સુધી પોતાને પ્રયોજન (ખપ) છતા ધોવણ (વાણુ જળ) હું ગ્રહણ કરૂ નહિ. વળી અણગળ (ગાળ્યા વગરનુ) જળ હું લઉ નહિ અને જરવાણી[૧] તો વિશેષ કરીને લઉં નહિ.

અથ આદાનનિક્ષેપણસમિતિનિયમા , યથા—

મિક્કિયમુવહિમાઇ, પમજ્જિઉ નિક્ખિવેમિ ગિન્હેમિ,
જઇ ન પમજ્જેમિ તઓ, તચ્ચેવ કહેમિ નમુક્કાર. ૧૬
જત્થ વ તત્થવ ઉજ્ઝણે, દંડગરૂવહીણુ અબિલ કુવ્વે,
સયમેગ સજ્ઝાય, ઉસ્સગ્ગે વા ગણેમિ અહ. ૧૭

અથ પારિઠાવણિયાસમિતિનિયમાઃ, યથા—

મત્તગપરિઠ્ઠવણમિ અ, જીવવિણાસે કરેમિ નિવ્વિય,
અવિહીઇ વિહરિઊણ, પરિઠવણે અબિલ કુવ્વે. ૧૮
અણુજાણહ જસ્સુગ્ગહ, કહેમિ ઉચ્ચારમત્તગઠાણે,
તહ સન્ના ડગલગ જોગ, કપ્પતિપ્પાઇ વોસિરે તિખ્ખ ૧૯

અથ ગુપ્તિત્રયનિયમાઃ, યથા —

રાગમયે મણનયણે, ઇક્કિક્ક નિવ્વિય કરેમિ ગહ,
કાયકુચિટ્ઠાએ પુણો, ઉવવાસ અબિલ વા નિ ૨૦

૧૬ આદાન—નિક્ષેપણાસમિતિ[૪]—આપણી પોતાની ઉપધિ પ્રમુખ પુંજી—પ્રમાર્જીને તેને ભૂમિ ઉપર સ્થાપન કરૂ તેમજ ભૂમિ ઉપરથી ગ્રહણ કરૂ. જો તેમ પુંજના પ્રમાર્જવામા ગફલત થાય તો ત્યાજ નવકાર મહામત્રનો ઉચ્ચાર કરૂ (નવકાર ગણું

૧ ઝરણનુ—ભેગી બેગના માગીના નામણમાથી ટપકતુ પાણી સમજવે છે

૧૭ દાંડો પ્રમુખ પોતાની ઉપધિ જ્યાં ત્યાં (અસ્તવ્યસ્ત-ઢગ ઘડા વગેરે) મૂકી દેવાય તો તે બદલ એક આયંબિલ કરૂં અથવા ઉભા ઉભા કાઉસ્સગ્ગ મુદ્રાએ રહી એક સો શ્લોક યા સો ગાથા જેટલું સજ્ઝાય ધ્યાન કરૂં

૧૮ પારિઠાવણિયા સમિતિ૫—લઘુનીતિ વડીનીતિ કે શ્લેષ્માદિકનું ભાજન પરઠવતા કોઇ જીવનો વિનાશ થાય તો નિવી કરૂં અને અવિધિથી (સદોષ) આહાર પાણી પ્રમુખ વહોરીને પરઠવતા એક આયંબિલ કરૂં

૧૯ વડીનીતિ કે લઘુનીતિ કરવાના કે પરઠવવાના સ્થાને 'અણુજાણહ જસ્સુગ્ગહો' પ્રથમ કહું, તેમજ તે લઘુ-વડી નીતિ પાણી લેપ અને જીવ પ્રમુખ પરઠવ્યા પછી ત્રણ વાર 'વોસિરે' કહું

૨૦ મન-વચન-કાય ગુપ્તિ (૬-૭-૮)—મન અને વચન [illegible] થાય તો હું એક એક નિવિ કરૂં, અને જો કાયકુચેષ્ટા થાય-ઉન્માર્ગ જતાં નો ઉપયોગ અથવા આયંબિલ કરૂં

અહિંસાવ્રતે નિયમા , યથા—

બેઇંદિયમાઇણ વહે, જઇ અનભોગા કરેમિ નિવ્વિયયા,

સત્યવ્રતે નિયમા, યથા—

ભયકોહાઇવસેણ, અલીયવયણંમિ અબિલય, ૨૧

અસ્તેયવ્રતે નિયમા , યથા—

પઢમાલિયાઇ ન ગિન્હે, જયાઇ તત્થ ગુરૂઅદિન્ના,

દંડગતપ્પણગાઇ, અણુગ્ગહો ય અબિલય ૨૨

બ્રહ્મવ્રતે નિયમા, યથા—
એગત્થીહિ વત્તિ, ન કરે પડિવાડિહાણં મવિ તાસિં.
પરિગ્રહપરિહારવ્રતે નિયમા, યથા—
દગવરિનારિહસુવહિ, હારે અહિગ ન હાવેમિ. ૨૩
પત્તગ દુપ્પગમાઈ પત્તસ્સ ઉવગિ ન ચેવ હાવેમિ,
રાત્રિભોજનવિરમણવ્રતે નિયમા, યથા—
આહારાણ ચઉન્હ, મંઝે નિ અ સંનિહ ન કરે ૨૪
મહંગે નિ અ કાલ, ન કરેમિ નિસાઈ પાણીય ન પિએ,
માય હોનડિયાણ, મજ્ઝે નીરપિ ન પિએમિ. ૨૫

" મહાવ્રત ભાવિ નિયમો "

૨૧. અહિંસાવ્રતે—એ ઇંદ્રિય પ્રમુખ જીવની વિરાધના (પ્રાણ હાનિ) માત્ર પ્રમાદવશથી થઈ જાય તો તેની ઇંદ્રિયો જેટલી નિવિઓ કરું. સત્યવ્રતે-ભય, ક્રોધ લોભ અને હાસ્યાદિકને વશ થઈ જૂઠ બોલી જાઉં તો આંબિલ કરું

૨૨ અસ્તેય વ્રતે—પડમાલિયા (પ્રથમ ભિક્ષા?) મા આ લેવા જે ઘૃતાદિક પદાર્થ ગુરુ મહારાજને દેખાડ્યા વગરના હોય તે હું લઉં નહિ (વાપરું નહિ) અને ગારો, તર્પણી વગેરે બીજાની રજા વગર લઉં-વાપરું તો આંબિલ કરું.

૨૩ બ્રહ્મવ્રતે-એકલી સ્ત્રી સગાતે વાર્તાલાપ ન કરું અને સ્ત્રીઓને (સ્વતંત્ર) ભણાવું નહિ, પરિગ્રહપરિહારવ્રતે-એક વર્ષ યોગ્ય (ચાલે તેટલીજ) ઉપધિ રાખું. પણ એથી અધિક ન જ રાખું

૨૪ પાત્રા અને ડાબલા પ્રમુખ પદ ઉપરાંત નજ રાખું. રાત્રિ ભોજનવિરમણવ્રતે-અશન, પાન ખાદિમ અને સ્વાદિમ રૂપ, ચાર પ્રકારના આહારનો (લેશ માત્ર) સંનિધિ, રોગાદિ કારણે પણ રાખું-કરું નહિ

૨૫ મહાન્ રોગ થયો હોય તો પણ ક્વાથ ન કરૂ-ઉકાળો પીઉં નહીં, તેમજ રાત્રી સમયે જળપાન કરૂ નહિ. અને સાંજે જઘન્યથી બે ઘડીમાં (સૂર્યાસ્ત પહેલાની બે ઘડીના કાળમાં જળ) પાન પણ કરૂ નહિ તો પછી બીજા અશનાદિક આહાર કરવાની તો વાતજ શી?

અહવા નિચ્છિઅ સૂરે, કાલે નીર કરેમિ સયાકાલ;
અણહારિઓસહનિહિં,-મવિ નો ઠાવેમિ વસહીએ. ૨૬

ઇતિ ચારિત્રાચારનિયમા., અથતપાચારનિયમા, યથા-

તનઆયારે ગિન્હે, અહ નિયમે કઇવિ સત્તીએ,
ઓગાહિય ન કપ્પઇ, છટ્ઠાઇતવ વિણા ઉ જોગ ચ. ૨૭
નિવ્વિયતિગ ચ અબિલ,-દુગ ચ વિણુ નો કરેમિ વિગયમહં,
વિગઇ દિણે ખ ડાઇં, ણુકાર નિયમો અ જાવજ્જીવ. ૨૮
નિવ્વિયાઇ ન ગિન્હે, નિવ્વિયતિગમજ્ઝ વિગઇ દિવસે અ,
વિગઇં નો ગિન્હેમિ ય, દુન્નિ દિણે કારણ મુ તુ. ૨૯
અટ્ઠમીચઉદ્દસીસુ, કરે અહ નિવ્વિયાઇ તિન્નેવ,
અ બિલદુગ ચ કુવ્વે, ઉવવાસ વા જહાસત્તિ ૩૦

૨૬ અથવા સૂર્ય નિશ્ચે દેખાતે છતેજ ઉચિત અવસરે સદાય જળપાન કરી લઉં-સૂર્યાસ્ત પહેલા જ સર્વ આહાર સબધી પચ્ચખ્ખાણ કરી લઉં. અને અણાહારી ઔષધનો સંનિધિ પણ ઉપાશ્રયમા રાખુ-રખાવુ નહિ

"તપ આચાર સબધી નિયમો"—

૨૭ હવે તપ આચાર વિષે કેટલાક નિયમો શક્તિ અનુસારે ગ્રહણ કરૂ છુ છઠ્ઠ (સાથે બે ઉપવાસ) આદિક તપ કર્યું હોય તેમ જ યોગ વહન કરતો હોઉં તે વગર મને આગ્રાહિત? ભિક્ષા લેવી કલ્પે નહિ

૨૮ લાગલાગા ત્રણ નીવીઓ અથવા બે આબિલ કર્યા વગર છ વિગઇ (દૂધ દહી ઘી પ્રમુખ) વાપરૂ નહિ અને વિગઈ વાપરૂ તે દિવસે ખાડ પ્રમુખ વિશિષ્ઠ (સાથે ભેળવી નહિ વાનરવાનો) નિયમ જાવજ્જીવ સુધી પાળુ

૨૯ ત્રણ નીવી લાગોલાગ થાય તે દરમીયાન તેમજ વિગઈ વાપરવાના દિવસે નવિયાતા ગ્રહણ કરૂં નહિ-વાપરૂ નહિ. તેમજ બે દિવસ સુધી લાગટ કોઈ તેના પુષ્ટ કારણ વગર વિગઈ વાપરૂ નહિ.

૩૦ પ્રત્યેક અષ્ટમી અને ચતુર્દશીને દિવસે શક્તિ હોયતો ઉપવાસ કરૂ, નહિ તો તે બદલ બે આબિલ અથવા ત્રણ નિવિઓ પણ કરી આપુ.

દવ્વખિત્તાઇગયા, દિણે દિણે અભિગ્ગહેઅવ્વા,
જીય મિ જઓ ભણિઅ, પચ્છિત્તમભિગ્ગહાભાવે ૩૧

ઇતિતપાચારનિયમા, અથ વીર્યાચારનિયમાઃ,યથા—
વિરિયાયારનિયમે, ગિન્હે કઇઅવિ જહાસત્તિ,
દિણ પણ ગાહાઈણ, અ'થ ગિન્હે મણેણ સયા ૩૨
પણ વાર દિણ મજ્ઝે, પમાયયતાણ દેમિ હિયસિખ્ખ,
એગ પરિઠવેમિ અ, મત્તય સવ્વમાહૂણ. ૩૩
ચઉવીસ વીસ વા, લોગસ્સ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગ મિ;
કમ્મખયટ્ઠા પઇદિણ, સજ્ઝાય વા વિ તમ્મિત્ત. ૩૪
નિદ્દાઇપમાએણ, મ ડલિભ ગે કરેમિ અ બિલય,
નિયમા કરેમિ એગ, વિસ્સામણય ચ સાહૂણ. ૩૫

૩૧ પ્રતિદિન દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાળ અને ભાવગત અભિગ્રહ* ધારણ કરવા કેમકે આ અભિગ્રહ ન ધારીએ તો પ્રાયશ્ચિત આવે એમ જીત કલ્પમા ભાખ્યુ છે.

" વીર્યાચાર સબધી નિયમો "

૩૨ વીર્યાચાર સબધી કેટલાક નિયમો યથાશક્તિ હુ ગ્રહણ કરૂ છુ. સાધુ-સાધ્વીના પાચ ગાથાદિકના અર્થ હુ ગ્રહણ કરી મનન કરૂ.

૩૩ આખા દિવસમા સયમ માર્ગમા (ધર્મકાર્યમા) પ્રમાદ કરનારાઓને હુ પાચ વાર હિતશિક્ષા (શિખામણ) આપુ અને સર્વ સાધુઓનુ એક માત્રક-(પરઠવવાનુ ભાજન) પરઠવી આપુ

૩૪ પ્રતિદિવસ કર્મક્ષય અર્થે ચાલીશ કે વીશ લોગસ્સનો કાઉસગ્ગ કરૂ, અથવા એટલા પ્રમાણમા સજ્ઝાય ધ્યાન કાઉસ્સગ્ગમા રહી સ્થિરતાથી કરૂ

૩૫. નિદ્રાદિક પ્રમાદવડે મડલીનો ભગ થઇ જાય (મડળીમા બરાબર વખતે હાજર ન થઇ શકુ) તો એક આબિલ કરૂ અને સહુ સાધુ જનોની એક વખત વિશ્રામણા-વૈયાવચ્ચ નિશ્ચે કરૂ.

સેહગિલાણાઈણ, નિયુત્તિ સ ધાડયાઈસ બ ન;
પડિલેહણમલ્લગપરિટ્ઠવણાઈ કુણે જહાસત્તિ ૩૬
ઇતિવીર્યાચારનિયમાઃ અથ દશવિધસમાચારીવિષયાનિયમાઃ યથા
વસહી પવેસિ નિગ્ગમિ, નિસીહિ આવસ્સિયાણુ વિસ્મરણે,
પાયાડપમજ્જણે વિ ય, તત્થેવ કરેમિ નવકાર. ૩૭
ભયવ પસાઉ કરિઉ, ઇચ્છાઇ અભાસણુ મિ વુડ્ઢેસુ,

*અમુક વસ્તુ અમુક સ્થળે અમુક વખતે અને અમુક રીતે મળે તો ભિક્ષા વખતે લેવી એવા પ્રકારની વિશિષ્ટ પ્રતિજ્ઞા ધારવી તે

ઇચ્છાકારાડકરણે, લહુસુ સાહૂસુ કજ્જેસુ, ૩૮
સવ્વત્થવિ ખલિએસુ, મિચ્છાકારસ્સ અકરણે તહ ય,
સયમન્નાઉ નિ સરિએ, કહિયવ્વો પચ નવકારે ૩૯
વુઢ્ઢસ્સ વિણા પુચ્છ, વિસેસવત્થુ ન દેમિ ગિન્હે વા,
અન્નપિ અ મહકજ્જ, વુઢ્ઢ પુચ્છિય કરેમિ સયા ૪૦
ઇતિ દશવિધસામાચારીવિષયાઃ કિયન્નિયમાઃ

૩૬ સઘાડાદિકનો કશો સબધ ન હોય તો પણ લઘુ શિષ્ય (બાળ)ને ગ્લાન સાધુ પ્રમુખનુ પડિલેહણ કરી આપુ તેમજ તેમના ખેળ પ્રમુખમળની કુડીને પરઠવવા વિગેરે કામ પણ હુ યથા શક્તિ કરી આપુ.

"સામાચારી વિષે નીયમો."

૩૭ વસતિ (ઉપાશ્રય-સ્થાન) મા પ્રવેશતાં નિસીહિ અને તેમાથી નિકળતા આવસ્સહી કહેવી ભુલી જાઉ તેમ જ ગામમા પેસતા કે નિસરતા પગ પુજવા વિસરી જાઉ તો (યાદ આવે તે જ સ્થળે) નવકાર મત્ર ગણુ.

૩૮-૩૯ કાર્ય પ્રસગે વૃદ્ધ સાધુઓને હે ભગવાન્ ! પસાય કરી અને લઘુ સાધુને 'ઇચ્છકાર' એટલે તેમની ઇચ્છા અનુસારે જ કરવાનુ કહેવુ ભુલી જાઉ, તેમજ સર્વત્ર જ્યારે જ્યારે ભૂલ પડે ત્યારે ત્યારે 'મિચ્છાકાર' એટલે મિચ્છામિ દુક્કડ એમ કહેવુ જોઇએ તે વિસરી જાઉ તો જ્યારે મને પોતાને સાભરી આવે અથવા કોઇ હિતસ્વી સભારી આપે ત્યારે તત્કાળ મ્હારે નવકાર મત્ર ગણવો.

૪૦ વૃદ્ધ (વડીલ) ને પુછ્યા વગર વિશેષ વસ્ત્ર (અથવા વસ્તુ) લઉ દઉ નહિ અને મ્હોટા કામ વૃદ્ધ (વડીલ) ને પૂછીને જ સદાય કરૂ, પણ પૂછ્યા વગર કરૂ નહિ,

દુબ્બલ સંઘયણાણ વિ, એએ નિયમા સુહાનહા પાય;
કિંચિવિ વેરગ્ગેણં, ગિહિવાસો છડ્ડિઓ જેહિં ૪૧

સંપઇકાલે વિ ઇમં, કાઉં સક્કં કરેઇ નો નિઅમે,
સો સાહુત્ત ગિહિત્તણ, ઉભય ભટ્ઠો મુણેયવ્વો ૪૨

જસ્સ હિઅયંમિ ભાવો, થોવો વિ ન હોઇ નિયમગહણમ્મિ;
તસ્સ કહણ નિરત્થય,-મસિરાવણિ કૂવખણણં વ ૪૩

સંઘયણકાલબલદૂસમા,-ગ્યાન બણાઇ વિ તુણ,
સવ્વં ચિઅ નિઅમ ધુરં, નિરુજ્જમાઓ પમુચ્ચંતિ ૪૪

વુચ્છિન્નો જિણકપ્પો, પડિમાકપ્પો અ સંપઇ નત્થિ,
સુદ્ધો અ થેર કપ્પો, સંઘયણાઇ હિ હાણીએ ૪૫

૪૧ જેમનો શરીરનો બાંધો નબળો છે એના દુર્બળ સંઘયણવાળા છતા પણ જેમણે કંઇક વૈરાગ્યથી ગૃહસ્થ વાસ છાડયો છે તેમને આ ઉપર જણાવેલા નિયમો પાળવા પ્રાય સુલભ છે

૪૨ સંપ્રતિ કાળે પણ સુખે પાળી શકાય એવા આ નિયમોને જે આદરે પાળે નહિ, તે સાધુપણાથકી અને ગૃહસ્થપણા થકી ઉભય ભ્રષ્ટ થયો જાણવો

૪૩ જેના હૃદયમા ઉક્ત નિયમો ગ્રહણ કરવાનો લગારે ભાવ ન હોય તેમને આ નિયમ સબંધી ઉપદેશ કરવો એ સિરા-સર વગરના સ્થળે કૂવો ખોદવા જેવો નિરર્થક-નિષ્ફળ થાય છે

૪૪ નબળા સંઘયણ, કાળ, બળ, અને દુષમે આરા એ આદિ હીણા આલંબન પકડીને પુરૂષાર્થ વગરના પામર જીવો આળસ પ્રમાદથી બધી નિયમ ધુરાને છડી દે છે

૪૫ (સંપ્રતિ કાળે) જિનકલ્પ વ્યુચ્છિન્ન થયેલો છે વળી પ્રતિમાકલ્પ પણ અત્યારે વર્તતો નથી તથા સંઘયણાદિકની હાનીથી શુદ્ધ સ્થવીરકલ્પ પણ પાળી શકાતો નથી

તહવિ જાઇએઅ નિયમા-રાહણવિહિએ જએ-જ ચરણમિ;
સમ્મમુવઉત્તચિતો, તો નિયમાગહગો હોઇ   ૪૬
એ એ સવ્વે નિયમા, જે સમ્મ પાલયંતિ વેરગ્ગા;
તેસિં દિખ્ખાગહિઆ, સફલા નિવસુહફલ દેઇ   ૪૭
ઇતિશ્રી સોમસુંદરસુરિપાદપદ્મદિષ્ટં સંવિગ્નસાધુયોગ્ય નિયમ કુલકમ્ સમાપ્ત

૪૬ તો પણ જો મુમુક્ષુઓ આ નિયમોના આરાધન વિધિવડે સમ્યગ્ ઉપયુક્ત ચિત્ત થઇ ચારિત્ર સેવનમાં ઉજમાળ બનશે તો તે નિયમા-નીશ્ચે આરાધક ભાવને પામશે

૪૭ આ સર્વે નિયમોને જે (શુભાશયો) વૈરાગ્યથી સમ્યગ્ રીત્યા પાળે છે, આરાધે છે તેમની ગ્રહણ કરેલી દીક્ષા સફળ થાય છે એટલે તે શીવ સુખ ફળને આપે છે ઇતિ શમ

ઇતિશ્રી સંવિગ્ન સાધુ યો ય નીયમ કુલક ભાષાંતર સમાપ્ત સંવત્ ૧૬૫૭ ના વર્ષમાં લખાયેલી પ્રત ઉપરથી સુધારીને તૈયાર કરેલ છે

અથ પુણ્ય કુલકમ્

ુન્નંદિયત્ત, માણુસત્ત ચ આયરિયખિત્ત; ૧
ઇકુલજિણુધમ્મો, લબ્ભંતિ પભૂયપુણ્ણેહિં.
ણચલણકમલસેવા, સુગુરૂપાયપજ્જુવાસણું ચેવ; ૨
જ્ઝાયવાયવદત્ત, લબ્ભતિ પભૂય પુણ્ણેહિં
ઘો બોહો સુગુરૂહિં, સગમો ઉવસમં દયાલુત્ત; ૩
ખિન્ન કરણું જ, લબ્ભંતિ પભૂયપુણ્ણેહિં
મત્ત નિચ્ચલત, વયાણ પરિપાલણ અમાયત્ત,
દણ ગુણુણ વિણઓ, લબ્ભતિ પભૂયપુણ્ણેહિં ૪
ઉસ્સગ્ગે અવવાયે, નિચ્છહવિવહારંમિ નિઊણત્ત;
મણવયણકાયસુદ્ધી, લબ્ભતિ પભૂયપુણ્ણેહિં ૫

૧ સપૂર્ણ ઇદ્રિયપણું-કઇ પણ ખોડ ખાપણ વગરની સઘળી (પાચે) ઇન્દ્રિયોની પ્રાપ્તિ, મનુષ્યપણુ, આર્યક્ષેત્રમા અવતાર, ઉત્તમ જાતિ, ઉત્તમ કુળ અને વીતરાગ ભાષિત-જિન ધર્મ એ સઘળા વાના પ્રભુત (પુષ્કળ) પુન્યથી પ્રાપ્ત થઇ શકે છે

૨ જિન-અરિહંતના ચરણકમળની સેવા-ભક્તિ, અને સદ્દગુરૂના ચરણની પર્યુપાસના, સજ્ઝાય ધ્યાન તથા ધર્મવાદમા વડાપણું પરાભવ નહિ પામવાપણું એ સઘળા વાના પ્રભુત પુન્ય યોગે પ્રાપ્ત થઇ શકે છે

૩ શુદ્ધબોધિબીજ રૂપ સમકિતરત્નનુ પામવુ, સુગુરૂનો સમા-

---

૧ 'સબ્ભાવવાયવ ત એવોજ પાઠ હોય તો સદ્દભૂત યથાતથ્ય વાદમા અપરાજિતપણુ એવો અર્થ સમજવે છે

મ, ઉપશમ ભાવ-શમતા, દયાળુપણું, અને દાક્ષિણ્યતા ગુણનુ પાલન એ બધા વાના પ્રભુત પુન્યયોગે પ્રાપ્ત થાય છે

૪ સમ્યક્ત્વ (સમકિત) મા નિશ્ચળતા, વ્રતોનુ (અથવા બોલેલા વચનોનુ) પરિપાલન, નિર્માયીપણું, ભણવું, ગણવુ અને વિનય એ બધા વાના મહાપુન્ય યોગે પ્રાપ્ત થઈ શકે છે

૫ ઉત્સર્ગ-વિધિમાર્ગ અને અપવાદ-નિષેધમાર્ગ તેમા તથા નિશ્ચય-સાધ્યમાર્ગ અને વ્યવહાર-સાધનમાર્ગ તેમા નિપુણપણુ, તેમજ મન વચન કાયાની શુદ્ધિ-પવિત્રતા-નિર્દોષતા-નિષ્કલકતા એ બધા વાના પ્રભુત પુન્યના યોગે પ્રાણીને પ્રાપ્ત થઇ શકે છે

અવિયારં તારૂન્ન, જિણાણ રાઓ પરોવયારત્ત;
નિપ્પયા ય ઝાણે, લબ્ભતિ પભૂયપુણ્ણેહિ ૬

પરનિંદાપરિહારો, અપ્પસમા અત્તણો ગુણાણં ચ;
સવેગો નિવ્વેઓ, લબ્ભતિ પભૂયપુણ્ણેહિં ૭

નિમ્મલસીલાભ્ભાઓ, દાણુલ્લાઓ વિવેગસંવાસો;
ચઉગઇદુહસંતાસો, લબ્ભાત પભૂયપુણ્ણેહિં ૮

દુક્કડગરિહા સુકડા-ણુમોયણ પાયચ્છિત તવચરણ,
સુહઝાણ નમુક્કારો, લબ્ભતિ પભૂયપુણ્ણેહિ ૯

ઈયગુણમણિભડારો, સામગ્ગી પાવિઊણ જેણુકઓ;
વિચ્છિન્નમોહપાસા, લહતિ તે સાસયં સુખ્ખ ૧૦

૬ નિર્વિકાર-વિકાર વગરનુ યોવન, જિન શાસન ઉપર ચોળમજીઠ જેવો રાગ, પરોપકારીપણુ અને ધ્યાનમા નિશ્ચલતા એ બધા વાના મહાપુન્ય યોગે પ્રાપ્ત થઇ શકે છે

૭ પરનિંદાનો ત્યાગ અને આપણા ગુણોની શ્લાઘા પ્રમસાથી

દૂર રહેવું, તેમજ સંવેગ-મોક્ષાભિલાષ અને નિર્વેદ-ભવ વૈરાગ્ય એ એ બધા વાના અદ્ભુત પુન્ય યોગે પ્રાપ્ત થાય છે

૮ નિર્મળ-શુદ્ધ શીલનો અભ્યાસ, સુપાત્રાદિક દાન દેતા ઉલ્લાસ, હિતાહિત સંબંધી વિવેક સહિતપણુ અને ચાર ગતિના દુ:ખથકી સંપૂર્ણ ત્રાસ એ બધા વાના મહા પુન્યનો યોગે પ્રાપ્ત થાય છે

૯ કરેલા પાપ કૃત્યની આલોચના-નિંદા, સારા કૃત્યો કર્યા હોય તેની અનુમોદના, કરેલા પાપનો છેદ કરવા માટે ગુરૂ મહા રાજે બતાવેલા તપનુ કરવું-આચરણ, શુભ ધ્યાન ધરવુ અને નવ કાર મહામંત્રનો જાપ કરવો એ સઘળા વાના મહા પુન્યયોગે પ્રાપ્ત થઇ શકે છે

૧૦ આ ઉપર બતાવ્યા મુજબ ગુણમણિ-રત્નના ભંડાર જેવા સુકૃત્યો, સઘળી રૂડી સામગ્રી પ્રાપ્ત કરીને જે મહાનુભાવો કરે છે-આચરે છે તે પુણ્યાત્માઓ સઘળા મોહપાસથી સર્વથા મુકત થઇને શાશ્વત સુખરૂપ મોક્ષ પદને પામે છે

ઇતિ પુણ્યપ્રભાવ પ્રદર્શક શ્રી પુણ્યકુલક

અથ દાનમહિમાગર્ભિત શ્રીદાનકુલકમ્

પરિહરિઅ રજ્જસારો, ઉપ્પાડિઅ સંજમિક્કગુરૂભારો,
ખધાઓ દેવદૂન, વિઅરનો જયઉ વીરજિણો ૧

ધમ્મત્થકામભેયા, તિવિહ દાણ જયમિ વિખ્ખાય;
તહવિ અ જિણિંદમુણિણો, ધમ્મદાણ પસસંતિ ૨

દાણં સોહગ્ગકરં, દાણં આરૂગ્ગકારણં પરમં,
દાણં ભોગનિહાણં, દાણં ઠાણં ગુણગણાણં ૩

દાણેણ પુરઈ કિત્તી, દાણેણ હોઇ નિમ્મના ઽ તિ,
દાણાવજ્જિઅહિઅઓ, વૈરી વિ હુ પાણિયં વહઇ, ४
ધણસથ્થવાહજમ્મે, જ ઘયદાણ કયં સુસાહૂણ;
તક્કારણમુસભજિણો, તેલુક્કપિયામહો જાઓ

૧ સમસ્ત રાજ્ય ઋદ્ધિનો અનાદર કરીને સયમ સંબધી અતિ ઘણો ભાર જેમણે ઉપાડયો છે અને ઇન્દ્ર મહારાજે દીક્ષા સમયે સ્કધ ઉપર સ્થાપેલુ દેવદુષ્ય વસ્ત્રપણ જેમણે પછાડી લાગેલા વિપ્રને આપી દીધુ તે શ્રી વીરપ્રભુ જયવતા વર્તો

૨ ધર્મ દાન, અર્થ દાન અને કામ દાન એમ ત્રણ પ્રકારનુ દાન દુનીઆમા પ્રસિદ્ધ છે તો પણ જિનેશ્વર પ્રભુની આજ્ઞાના રસિક મુનિઓ ધાર્મિક દાનને જ પ્રશસે છે

૩ દાન સુખ સૌભાગ્યકારી છે દાન પરમ આરોગ્યકારી છે દાન પુણ્યનુ નિધાન છે એટલે ભોગફળકારી છે અને અનેક ગુણગણોનું ઠેકાણુ છે

૪ દાનવડે કીર્તિ વાધે છે, દાનથી નિર્મળ કાતિરૂપ લાવણ્ય, સુખ સૌભાગ્ય વાધે છે અને દાનથી વશ થયેલા હૃદયવાળો દુશ્મન પણ દાતારના ઘરે પાણી ભરે છે

૫ ધનસાર્થવાહના ભવમા સુસાધુજનોને જે ઘીનુ દાન દીધુ હતું તે પુણ્યના પ્રભાવથી ઋષભદેવ ભગવાન્ ત્રણ લોકના પિતામહ (નાથ) થયા

કરૂણાઈ દિન્નદાણો, જમ્મંતરગહિઅપુન્નકિરિઆણો,
તિથ્થયરચક્કરિદ્ધિં, સંપત્તો સતિનાહો વિ ६
પંચસયસાહુભોયણ, દાણાવજ્જિઅ સુપુન્નપબ્ભારો;

ચ્છરિઅ ચરિઅ ભરિઓ, ભરહો ભરહાહિવો જાઓ ૭
લ વિણાવિ દાઉં, ગિલાણુ પડિઅરણુ જોગ વત્થૂણિ,
સેહ્રો અ રયણકંબલ-ચંદણ વણિઓ વિ તમ્મિ ભવે ૮
ાઊણ ખીરદાણં, તવેણ સુસિઅ ગસાહુણો ધણિઅ;
જણુજણિઅચમક્કારો, જાઓ સાલિભદ્દોવિ ૯
જમ્મતરદાણાઓ, ઉલ્લસિઆઽપુવ્વકુસલઝાણાઓ;
કયઉન્નો કયપુન્નો, ભોગાણ ભાયણં જાઓ ૧૦

૬ પાછલા ભવમા કરૂણાવડે પારેવાને અભયદાન આપ્યુ અને પુણ્ય કરીયાણુ ખરીદી લીધુ તેથી શાતિનાથજી તીર્થંકર અને ચક્રવર્તીની ઋદ્ધિ પામ્યા

૭ પાચસો સાધુઓને ભોજન દાન આપવાવડે જેણે બહુ ભારે પુણ્ય પેદા કર્યું છે એથી અને આશ્ચર્યકારક ચરિત્રથી ભરેલો એવો ભરત ભરતક્ષેત્રનો નાયક-ચક્રવર્તી થયો

૮ ગ્લાન (માદા) મુનિને વાપરવા યોગ્ય વસ્તુઓ વગર મૂલ્યે આપવાથી રત્નકંબલ અને બાવનાચંદનનો વ્યાપારી વાણીયો-વણિક તેજ ભવમા સિદ્ધિપદ પામ્યો

૯ તપસ્યાવડે શોષિત દેહવાળા સાધુ મુનિરાજને ક્ષીરનુ દાન દેવાથી પરલોક સહુ કોઇને ચમત્કાર ઉપજાવે એવો ઋદ્ધિ પાન શાલિભદ્ર કુમાર થયો

૧૦ પૂર્વ જન્મમા દીધલા દાનના પ્રભાવથી પ્રગટ થયેલા અપૂર્વ (અદ્ભુત) શુભ ધ્યાન થકી પુણ્યશાળી એવો કયવન્નો શેઠ વિશાળ સુખ ભોગનો ભાગી થયો

ચયપૂસ વત્થપૂસા, મહરિસિણો દોસલેસપરિહીણા,

લદ્ધીઇ સ૦વગચ્છો—વગ્ગહગા સુહગઈ પત્તા ૧૧
જીવતસામિપડિમાએ, સાસણ વિઅરિઊણ ભત્તીએ;
પ૦વઇઊણ સિદ્ધો, ઉદાઇણો ચરમરાયરિસી ૧૨
જિણહરમંડિઅવસુહો, દાઉં અણુકંપભત્તિદાણાઇં;
તિથ્થપ્પભાવગરેહિં, સંપત્તો સંપઇરાયા ૧૩
દાઉં સદ્ધાસુદ્ધે, સુદ્ધે કુમ્માસએ મહામુણિણો,
સિરિમૂલદેવકુમારો, રજ્જસિરિં પાવિઓ ગરૂઆ ૧૪
અઇદાણ મુહર કવિઅણ, વિરઇઅ સયસંખક૦વ વિચ્છરિઅં;
વિક્કમનરિંદચરિઅં, અજ્જવિ લોએ પરિપ્ફુરઇ ૧૫

૧૧ ખીલકુલ દોષ રહિત એવા ઘૃત પુષ્પ અને વસ્ત્ર પુષ્પ નામના મહા મુનિઓ સ્વલબ્ધિવડે સકળ ગચ્છની ભક્તિ કરતા છતા સદ્‌ગતિને પામ્યા

૧૨ જીવત મહાવીર સ્વામીની પ્રતિમા માટે ભક્તિથી ગામ ગરાસ આપીને છેવટે દીક્ષા ગ્રહણ કરીને ઉદાયી નામનો છેલ્લો રાજ-ઋષિ મોક્ષગતિને પામ્યો

૧૩ જેણે પૃથ્વીને જિનચૈત્યોથી મંડિત કરી છે એવો સંપ્રતિ રાજા અનુકંપાદાન અને ભક્તિદાન દેવાવડે મહાન શાસનપ્રભાવકની પંક્તિમા લેખાયો

૧૪ રૂડી શ્રદ્ધાવડે-શુદ્ધ ભાવયુક્ત નિર્દોષ એવા અડદના બાકળા મહા મુનિને દેવાવડે શ્રી (જિતશત્રુ રાજાનો પુત્ર) મૂળદેવ કુમાર વિશાળ રાજ્ય લક્ષ્મીને પામ્યો

૧૫ અતિદાન મળવાથી વાચાળ થયેલા કવિયો (પંડિતો) એ સેંકડો કાવ્યોવડે વિસ્તારેલુ શ્રી વિક્રમાદિત્યરાજાનુ ચરિત્ર અદ્યાપિ

પર્યંત લોકમા પ્રસિદ્ધ થઇ ગયુ છે

તિયલોયબંધવેહિ, તબ્ભવચરિમેહિ જિણવરિંદેહિ; ૧
કયકિચ્ચેહિ વિ દિન્ન, સંવચ્છરિય મહાદાણ
સિરિ સેયંસકુમારો, નિસ્સેયસસામિઓ કહ ન હોઇ,
ફાસુઅદાણપવાહો, પયાસિઓ જેણ ભરહંમિ
કહ સા ન પસંસિજ્જઇ, ચંદણબાલા જિણ દદાણેણં;
છમ્માસિઅ તવ તવિઓ, નિવ્વવિઓ જિએ વીરજિણો
પઢમાઇ પારણાઇ, અકરિં સુ કરંતિ તહ કરિસ્સંતિ,
અરિહંતા ભગવંતો, જસ્સ ઘરે તેસિ ધુવ સિદ્ધિ
જિણ ભવણ બિંબ પુસ્થય, સઘસરૂવેસુ સત્તા ખત્તેસુ,
વવિઅ ધણ પિ જાયઇ, સિવફલયમહો અણુ તગુણ

૧૬ ત્રીલોકી બધુ એવા જિનેશ્વરો તેજ ભવમા મોક્ષ જ[illegible]
નિશ્ચિત અને કૃતકૃત્ય છતા પણ તેમણે સાંવત્સરિક (એક વર્ષ પ[illegible]
મહાદાન આપ્યુ

૧૭ જેણે પ્રાસુક (નિર્દોષ) દાનનો પ્રવાહ આ ભરતક્ષેત્ર[illegible]
ચલાવ્યો એવો શ્રી શ્રેયાસકુમાર મોક્ષનો અધિકારી કેમ ન થાય

૧૮ છ માસી તપ જેમણે કરેલો છે એવા વીરપ્રભુને જેણી[illegible]
અડદના બાકુના પડિલાભવાવડે સતોષ્યા તે ચદનબાળાની કે[illegible]
પ્રશસા ન કરીએ ?

૧૯ અરિહત ભગવતોએ જેમના ઘરે પ્રથમ (તપના) પારણા કર્[illegible]
છે, કરે છે અને કરશે તે ભવ્યાત્માઓ અવશ્ય મોક્ષગામીજ જાણવા

૨૦ અહો ઇતિ આશ્ચર્યે જિનભુવન (જિનમદિર) જિનબિ[illegible]
(પ્રતિમા) પુસ્તક અને ચતુર્વિધસઘરૂપ સાતે ક્ષેત્રોમા વાવેલુ ધ[illegible]

અનંતું અક્ષયફળ આપનારૂ થાય છે એમ સમજી ધન મમતા તજી તેનો સદ્‌વ્ય કરી ધનવત લોકોએ તેનો લ્હાવો લેવો ઇતિશમ.

ઇતિ દાન કુલકં સમાપ્તં

અથ શીલમહિમાગર્ભિત શીલકુલકમ્.

સોહગ્ગ મહાનિહિણો, પાએ પણમામિ નેમિજિણવઇણો;
બાલેણ ભુયબલેણ, જણદ્દણો જેણ નિજ્જિણિઓ. ૧
સીલં ઉત્તમવિત્ત, સીલ જીવાણ મગલં પરમ;
સીલં દોહગ્ગહર, સીલ સુખ્ખાણ કુલભવણં ૨
સીલં ધમ્મનિહાણ, સીલ પાવાણ ખડણ ભાણયં;
સીલ જંતૂણ જએ, અકિત્તિમ મડણં પરમં ૩
નરયદ્દુવારનિરૂભણ, કવાડસંપુડસહોઅરચ્છાય;
સુરલોઅધવલમંદિર-આરૂહણે પવરનિસ્સેણિ. ૪
સિરિઉગ્ગસેણધૂયા, રાઇમઈ લહઉ સીલવઈરેહં;
ગિરિવિવરગઓ જીએ, રહનેમિ ઠાવિઓ મગ્ગે ૫

૧ જેમણે બાલ્યાવસ્થામા પોતાના ભુજાબળવડે કૃષ્ણજીને સર્વથા જીતી લીધા હતા તે સુખ સૌભાગ્યના સમુદ્ર એવા શ્રી નેમિનાથ પ્રભુના ચરણ કમળને હુ પ્રણમું છુ

૨ શીલ-સદાચરણજ પ્રાણીઓનુ ઉત્તમ ધન છે, શીલ જ પરમ મગલરૂપ છે શીલ જ દૂ ખ દારિદ્રને હરનારૂ છે અને શીલ જ સકળ સુખનુ ધામ છે

૩ શીલ જ ધર્મનુ નિધાન છે શીલ-સદાચરણજ પાપને ખડન-

ઢારી કહ્યુ છે અને શીલ જ જગતમા પ્રાણીઓનો સ્વાભાવિક શ્રેષ્ઠ શણગાર છે એમ જાણવું છે

૪ શીલ જ નરકનાં દ્વાર બધ કરવાને કમાડની જોડ જેવુ જબરદસ્ત છે, અને દેવલોકના ઉજ્વળ વિમાનો ઉપર આરૂઢ થવાને ઉત્તમ નીસરણી સમાન છે

૫ શ્રી ઉગ્રસેનરાજાની પુત્રી રાજીમતીને શીલવતીમા શ્રેષ્ઠ ગણવા યોગ્ય છે કે જેણે ગુફામા પ્રથમથી આવી ચડેલા અને મોહિત થયેલા રહનેમિને સયમ માર્ગમા પાછા સ્થાપિત કર્યા છે-સ્થિર કર્યા છે

પજ્જલિઓ વિહુ જલણો, સીલપ્પભાવેણ પાણીઅ હોઈ;
સા જયઉ જએ સીઆ, જીસે પયડા જસ પડાયા, ૬
ચાલણીજલેણ ચપાએ, જીએ ઉગ્ધાડિઅં દુવારતિગ;
કસ્સ ન હરેઇ ચિત્ત, તીએ ચરિઅ સુભદ્દાએ ૭
નંદઉ નમયાસુંદરી, સા સુચિર જીએ પાલિઅ સીલ,
ગહિલત્તણ પિ કાઉ, સહિઆ ય વિડબણા વિવિહા ૮
ભદ્દં કલાવઈએ, ભીસણરન્નમિ રાયચત્તાએ;
જં સા સીલગુણેણ, છિન્નગા પુણન્નવા જાયા ૯
સીલવઈએ સીલ, સક્કઇ સક્કો વિ વન્નિઉ નેવ;
રાયનિઉત્તા સચિવા, ચઉરો વિ પવચિઆ જીએ ૧૦

૬ શીલના પ્રભાવથી, પ્રજ્વલિત કરેલો એવો પણ અગ્નિ ખરેખર જળરૂપ થઈ ગયો એવી જશ-પતાકા જેની જગમા ફરકી રહી એ સીતાદેવી જયવતી વર્તો !

૭ ચાલણીના જળવડે જેણે ચ પાનગરીના ત્રણ દ્વાર ઉઘાડયા હતા

તે સુભદ્રા સતીનુ શીલ ચરિત્ર કોના ચિત્તને હરણ નથી કરતું ?

૮ તે **નર્મદા સુદરી** સતી સદાય જયવતી વર્તો ! કે જેણીએ ગ્રહિલપણું (ગાડાપણું) આદરીને પણ શીલવ્રતનુ પાલન કર્યું અને (તેની ખાતર) વિવિધ પ્રકારની વિડબના સહન કરી

૯ ભયકર અટવીમા રાજાએ તજી દીધેલી **કલાવતી** સતીનુ કલ્યાણ થાઓ ! કે જેના શીલગુણના પ્રભાવથી છેદાયેલા અગો પણ સાજા તાજા થઇ ગયા

૧૦ **શીલવતી** સતીના શીલને શક્ર-ઇન્દ્ર પણ વર્ણવવાને સમર્થ થઇ શકે નહિ કે જેણીએ રાજાએ મોકલેલા ચારે પ્રધાનોને છેતરીને સ્વશીલનુ રક્ષણ કર્યું છે

સિરિવદ્ધમાણપહુણા, સુધમ્મલાભુત્તિ જીએ પહુવિઓ;
સા જયઉ જએ સુલસા, સારયસસિવિમલસીલગુણા ૧૧
હરિહરબભપુરદર,-મયભંજણપચબાણબલદપ્પ;
લીલાઇ જેણ દલિઓ, સ થૂલભદ્દો દિસઉ ભદ્દ ૧૨
મણહરતારૂન્નભરે, પત્થિજ્જતો વિ તરૂણિ નિયરેણ;
સુરગિરિનિચ્ચલચિત્તો, સો વયરમહારિસી જયઉ ૧૩
થુણિઉ (મુણિઉ) તસ્સ ન સક્કા, સટ્ઠસ્સ સુદસણસ્સ ગુણનિવહં
જો વિસમસકડેસુ વિ, પડિઓ વિ અખડ સીલધણો ૧૪
સુદરિ સુનદ ચિલ્લણ-મણોરમા અજણા મિગાવઈ અ;
જિણસામણમુપસિદ્ધા, મહાસઈ ઓ સુહ દિતુ ૧૫

૧૧ શ્રી વર્ધમાન પ્રભુએ જેણીને ઉત્તમ ધર્મલાભ પાઠવ્યો હતો તે શરદઋતુના ચદ્રમા સમાન નિર્મળ શીલ ગુણવાળી **સુલસા** સતી સર્વત્ર જયવતી વર્તો

કારી કહ્યું છે અને શીલ જ જગતમા પ્રાણીઓનો સ્વાભાવિક શ્રેષ્ઠ શણગાર છે એમ ભાખ્યુ છે

૪ શીલ જ નરકના દ્વાર બધ કરવાને કમાડની જોડ જેવુ જબરદસ્ત છે, અને દેવલોકના ઉજ્વળ વિમાનો ઉપર આરૂઢ થવાને ઉત્તમ નીસરણી સમાન છે

૫ શ્રી ઉગ્રસેનરાજાની પુત્રી રાજીમતીને શીલવતીમા શ્રેષ્ઠ ગણવા યોગ્ય છે કે જેણે ગુફામા પ્રથમથી આવી ચડેલા અને મોહિત થયેલા રહનેમિને સયમ માર્ગમા પાછા સ્થાપિત કર્યા છે–સ્થિર કર્યા છે

પજ્જલિઓ વિહુ જલણો, સીલપ્પભાવેણ પાણીઅં હોઈ,
સા જયઉ જએ સીઆ, જીસે પયડા જમ પડાયા, ૬
ચાલણીજલેણ ચપાએ, જીએ ઉગ્ઘાડિઅ દુવારતિગં;
કસ્સ ન હરેઇ ચિત્ત, તીએ ચરિઅ સુભદ્દાએ ૭
નંદઉ નમયાસુદરી, સા સુચિર જીએ પાલિઅ સીલ;
ગહિલત્તણ પિ કાઉ, સહિઆ ય વિડબણા વિવિહા ૮
ભદ્દં કલાવઈએ, ભીસણરન્નંમિ રાયચત્તાએ,
જં સા સીલગુણેણ, છિન્નગા પુણન્નવા જાયા ૯
સીલવઈએ સીલં, સક્કઇ સક્કો વિ વન્નિઉ નેવ;
રાયનિઉત્તા સચિવા, ચઉરો વિ પવંચિઆ જીએ ૧૦

૬ શીલના પ્રભાવથી, પ્રજ્વલિત કરેલો એવો પણ અગ્નિ ખરેખર જળરૂપ થઈ ગયો એવી જશ-પતાકા જેની જગમા ફરકી રહી છે એ સીતાદેવી જયવતી વર્તો !

૭ ચાલણીના જળવડે જેણે ચપાનગરીના ત્રણ દ્વાર ઉઘાડયા હતા

તે સુભદ્રા સતીનુ શીલ ચરિત્ર કોના ચિત્તને હરણ નથી કરતું ?

૮ તે **નર્મદા સુંદરી** સતી સદાય જયવતી વર્તો ! કે જેણીએ ગ્રહિલપણુ (ગાંડાપણુ) આદરીને પણ શીલવતનુ પાલન કર્યું અને (તેની ખાતર) વિવિધ પ્રકારની વિડંબના સહન કરી

૯ ભયંકર અટવીમા રાજાએ તજી દીધેલી **કલાવતી** સતીનુ કલ્યાણ થાઓ ! કે જેના શીલગુણના પ્રભાવથી છેદાયેલા અંગો પણ સાજા તાજા થઇ ગયા

૧૦ **શીલવતી** સતીના શીલને શક્ર-ઇન્દ્ર પણ વર્ણવવાને સમર્થ થઇ શકે નહિ કે જેણીએ રાજાએ મોકલેલા ચારે પ્રધાનોને છેતરીને સ્વશીલનુ રક્ષણ કર્યું છે

નિરિવદ્ધમાણપહુણા, સુધમ્મલાભુત્તિ જીએ પટ્ઠવિઓ;
સા જયઉ જએ સુલસા, સારયસસિવિમલસીલગુણા ૧૧
હરિહરબંભપુરંદર,-મયભંજણપંચબાણબલદપ્પ;
લીલાઇ જેણ દલિઓ, સ થૂલભદ્દો દિસઉ ભદ્દં ૧૨
મણહરતારૂન્નભરે, પત્થિજ્જતો વિ તરૂણિ નિયરેણ;
સુરગિરિનિચ્ચલચિત્તો, સો વયરમહારિસી જયઉ ૧૩
થુણિઉં (મુણિઉ) તસ્સ ન સક્કા,મહુસ્સ સુદંસણસ્સ ગુણનિવહં
જો વિસમસંકડેસુ વિ, પડિઓ વિ અખંડ સીલધણો ૧૪
સુંદરિ સુનંદ ચિલ્લણ–મણોરમા અંજણા મિગાવઈ અ;
જિણમામણસુપસિદ્ધા, મહાસઈ ઓ સુહ દિંતુ ૧૫

૧૧ શ્રી વર્ધમાન પ્રભુએ જેણીને ઉત્તમ ધર્મલાભ પાઠવ્યો હતો તે શરદઋતુના ચંદ્રમા સમાન નિર્મળ શીલ ગુણવાળી **સુલસા** સતી સર્વત્ર જયવતી વર્તો

૧૨ હરિ, હર, બ્રહ્મા અને ઇન્દ્રના મદને ગાળી નાખનારા કામ દેવની શકિતનો ગર્વ જેણે લીલા માત્રમા દળી નાખ્યો તે સ્થૂલ-ભદ્ર (મુનિરાજ) અમારૂ કલ્યાણ કરો

૧૩ મનોહર યૌવન વયમા અનેક સ્ત્રીસમુદાયવડે (વિષય માટે) પ્રાર્થના કરાતા છતા જે મેરૂગિરિ જેવા નિશ્ચળ ચિત્તવાળા (દઢ) રહ્યા તે શ્રી વજ્રસ્વામી મહારાજ જયવતા વર્તો !

૧૪ તે સુદર્શન શ્રાવકના ગુણગણને ગાવા ઇન્દ્ર પણ સમર્થ થઈ શકે નહિ કે જે ભારે સકટમા આવી પડ્યા છતા અખડ શીલને રાખી શક્યો છે

૧૫ સુદરી, સુનદા, ચિલણા, મનોરમા, અજના અને મૃગાવતી વિગેરે જિનશાસનમા પ્રસિદ્ધ થયેલી મહા સતીઓ સુખશાતિ આપો !

અચ્ચકારિઅ દટ્ઠૂણ, (સુણિઊણ) કો ન ધુણઈ સિર સીસ;
જા અખડિઅ સીલા, ભિલ્લવઈ કયાત્થયાઆ વિ ૧૬
નિયમિત્ત નિયભાયા, નિય જણઓ નિય પિયામહો વા વિ;
નિયપુત્તો વિ કુસીલો, ન વલ્લહો હોઇ લોઆણ ૧૭
સવ્વેસિં પિ વયાણ, ભગ્ગાણ અત્થિ કોઇ પડિઆરો,
પક્કઘડસ્સ વ કન્ના, ના હોઈ સીલ પુણો ભગ્ગ ૧૮
વેઆલભૂઅરખ્ખસ–કેસરિચિત્તયગઇદસપ્પાણ;
લીલાઇ દલઇ દપ્પ, પાલતો નિમ્મલ સીલ ૧૯
જે કેઇ કમ્મમુક્કા, સિદ્ધા સિઝતિ સિઝિહિતિ તહા;
સવ્વેસિં તેસિ બલ, વિસાલસીલસ્સ દુલ્લલિઅ (માહપ્પ) ૨૦

૧૬ અચચ્ચ કારીભટ્ટાદ્ (અદ્ભુત) ચરિત્ર સાભળીને સ્વશીર્ષ

(મસ્તક) કોણ ન ધુણાવે ? કે જેણીએ ભિલ્લપતિએ અત્યત કદર્થના કર્યા છતા અડગપણે સ્વશીલને અખડ સાચવી રાખ્યુ

૧૭ ભલે તો નિજ મિત્ર, નિજ બધુ, નિજ તાત, નિજ તાતનો તાત કે નિજ પુત્ર હોય પણ જો કુશીલ હશે તો તે લોકોને પ્રિય થઇ શકશે નહિ

૧૮ બીજા બધા વ્રત ભગ્ન થયા હોય તો તેનો ઉપાય કઇને કઇ આલોચના-નિદા પ્રાયશ્ચિતાદિક રૂપ હોઇ શકે પણ, પાકા ઘડાને કાઠા સાધવાની પેરે ભાગેલા શીલને સાધવું દુર્ઘટ-દુ શકય છે

૧૯ નિર્મલ શીલનુ રક્ષણ કરનાર ભવ્યાત્મા, વેતાલ, ભૂત રાક્ષસ કેસરીસિહ ચિત્રા, હાથી અને સર્પના દર્પ (અહકાર) ને લીલા માત્રમા (જોત જોતામા) દળી નાખે છે

૨૦ જે કોઇ મહાશયો સર્વ કર્મ મુક્ત થઇને સિદ્ધિ પદને પામ્યા છે વર્તમાનકાળમા (મહાવિદેહાદિક ક્ષેત્રમા) સિદ્ધિ પદને પામે છે અને ભવિષ્યકાળમા આ ભરતાદિક ક્ષેત્રમા પણ સિદ્ધિપદને પામશે તે આ પવિત્ર શીલનોજ પ્રભાવ જાણવો ઉત્તમ શીલ ચારિત્ર (યથાખ્યાત ચારિત્ર) ની પ્રાપ્તિ કરનારની અવશ્ય સિદ્ધ થાય જ છે શીલ-ચારિત્રનુ આવુ ઉત્તમ માહાત્મ્ય શાસ્ત્રકારોએ જણાવેલુ છે, તે લિધામા લઇ ભવ્યજનોએ (સહુ ભાઇ બ્હેનોએ) નિર્મળ શીલ-રત્નનુ પરિપાલણ કરવા સદોદ્યત રહેવુ ઉચિતછે ઇતિશમ

ઇતિ શીલકુલક સમાપ્ત

અથ શ્રીતપ'કુલકમ્

સો જયઉ જુગાઈ જિણો, જસ્સંસે સોહએ જડામણિડો;
તવઝાણગ્ગિ પજ્જલિઅ-કમ્મિંધણધમલહરિવ (પતિવ્વ) ૧
સવચ્છરિઅ તવેણ, કાઉસ્સગ્ગમિ જો ઠિઓ ભયવ;
પૂરિઅ નિયય પઇન્નો, હરઉ દુરિઆઈ બાહુબલી ૨
અથિર પિ થિર વકપિ ઉજ્જુઅં દુલહપિ તહ સુલહ,
દુસ્સઝપિ સુસઝ, તવેણ સપજ્જએ કજ્જ ૩
છઠ્ઠ છઠ્ઠેણ તવ, કુણમાણો પઢમગણહરો ભયવ;
અખ્ખીણમહાણસીઓ, સિરિગોયમસામિઓ જયઉ ૪
સોહઇ સણકુમારો, તવબ્બવખેલાઇલદ્ધિસપન્નો,
નિઠ્ઠુઅ ખવડિયગુલિ, સુવન્નસોહ પયાસતો ૫

૧ પ્રબળ ધ્યાનરૂપ નવા અગ્નિવડે બાળી નાંખેલા કર્મઇન્ધનોની ધૂમપક્તિ જેવો જટાકલાપ જેમના ખભા ઉપર શોભી રહ્યો છે તે યુગાદિપ્રભુ જયવતા વર્તો !

૨ એક વર્ષ પર્યંત તપવડે કાઉસ્સગ્ગ મુદ્રાએ ખડા રહી જે મહાત્માએ સ્વપ્રતિજ્ઞા પૂર્ણ કરી છે તે બાહુબલી મહારાજ (અમારા) દુરિત–પાપ દૂર કરો !

૩ તપના પ્રભાવથી અસ્થિર હોય તે પણ સ્થિર થાય છે, વાકુ હોય તે પણ સરલ થાય છે, દુર્લભ હોય તે પણ સુલભ થાય છે અને દુ સાધ્ય હોય તે પણ સુસાધ્ય થાય છે

૪ છઠ્ઠ છઠ્ઠ તપ આતરારહિત કરતા પ્રથમ ગણધર શ્રી ગૌતમ સ્વામી મહારાજ અક્ષીણ મહાનસી નામની મહાલબ્ધિને પ્રાપ્ત થયા તે જયવતા વર્તો !

૫ થૂંકવડે ખરડેલી આગળીને સુવર્ણ જેવી શોભતી કરી દેખાડતા એવા સનત્‌કુમાર રાજર્ષિ તપોબળથી ખેલાદિક લબ્ધિ સપન્ન છતા શોભે છે

ગો બંભ ગભ્ભ ગબ્ભિણી, બંભિણીઘાયાઇ ગુરૂઅપાવાઈ
કાઊણ વિ કણય ૧પ વ, તવેણ સુદ્ધો દઢપ્પહારી ૬
પુવ્વભવે તિવ્વ તવો, તવિઓ જં નંદિસેણ મહરિસિણા;
વસુદેવો તેણ પિઓ, જાઓ ખયરી સહસ્સાણં ૭
દેવાવિ કિ કરત્તં, કુણંતિ કુલજાઇવિરહિઆણ પિ;
તવમતપભાવેણ, હારકેસબલસ્સ વ રિસિસ્સ ૮
પડમય મેગ પડેણં, એગેણ વડેણ વડસહસ્સાઈ;
જં કિર કુણતિ મુણિણો, તવ કપ્પતરૂસ્સ તં ખુ ફલં ૯
અનિઆણસ્સ ાવહિએ, તવસ્સ તવિઅસ્સ કિ પસંસામો;
કિજ્જઇ જેણ ાવણાસો, નિકાઇયાણ પિ કમ્માણં, ૧૦

૬ ગૌ, બ્રહ્મ, ગર્ભ અને ગર્ભવતી બ્રાહ્મણીની હત્યાદિક મહા ઉગ્ર પાપને કર્યા છતા દઢપ્રહારી (છેવટે) મુનિપણે તપ સેવનવડે સુવર્ણની પેરે શુદ્ધ થયા

૭ પૂર્વ જન્મમા નાદષેણ મહર્ષિએ જે તીવ્ર તપ કર્યો હતો તેના પ્રભાવથી વસુદેવ હજારો ગમે વિદ્યાધરીઓના પ્રિય-પતિ થયા.

૮ તીવ્ર તપ મત્રના પ્રભાવથી હરિકેશબળ ઋષિની પેઠે (ઉત્તમ) કુળ અને જાતિહીન હોય તોપણ તેમની દેવતાઓ પણ સેવા ઉઠાવે છે.

૯ મુનિજનો જે એક પટ (વસ્ત્ર) વડે સેકડો પટ-વસ્ત્રો કરે

અથ શ્રીતપ કુલકમ્

સો જયઉ જુગાઈ જિણો, જસ્સંસે સોહએ જડામઊડો;
તવઝાણુગ્ગિ પજ્જલિઅ-કમ્મિ ધણ ધૂમ લહરિવ (પતિ૦ત્ર) ૧
સવચ્છરિઅ તવેણ, કાઉસ્સગ્ગમ્મિ જો ઠિઓ ભયવ;
પૂરિઅ નિયય પઇન્નો, હરઉ દુરિઆઈ બાહુબલી ૨
અથિર પિ થિર વંકપિ ઉજ્જુઅ દુલ્લહપિ તહ સુલહં;
દુસ્સઝંપિ સુસઝં, તવેણ સપજ્જએ કજ્જં ૩
છઠ્ઠ છઠ્ઠેણ તવ, કુણમાણો પઢમગણહરો ભયવ;
અખ્ખીણમહાણસીઓ, સિરિગોયમસામિઓ જયઉ ૪
સોહઇ સણકુમારો, તવબલખેલ્લાઇલદ્ધિસપન્નો,
નિઠુઅ ખવડિયગુલિ, સુવન્નસોહ પયાસંતો ૫

૧ પ્રબળ ધ્યાનરૂપ નવા અગ્નિવડે બાળી નાંખેલા કર્મઇન્ધનોની ધૂમપંક્તિ જેવો જટાકલાપ જેમના ખભા ઉપર શોભી રહ્યા છે તે યુગાદિપ્રભુ જયવતા વર્તો !

૨ એક વર્ષ પર્યંત તપવડે કાઉસ્સગ્ગ મુદ્રાએ ખડા રહી જે મહાત્માએ સ્વપ્રતિજ્ઞા પૂર્ણ કરી છે તે બાહુબલી મહારાજ (અમારા) દુરિત–પાપ દૂર કરો !

૩ તપના પ્રભાવથી અસ્થિર હોય તે પણ સ્થિર થાય છે, વાંકુ હોય તે પણ સરલ થાય છે, દુર્લભ હોય તે પણ સુલભ થાય છે અને દુ:સાધ્ય હોય તે પણ સુસાધ્ય થાય છે

૪ છઠ્ઠ છઠ્ઠ તપ આંતરારહિત કરતા પ્રથમ ગણધર શ્રી ગૌતમ સ્વામી મહારાજ અક્ષીણ મહાનસી નામની મહાલબ્ધિને પ્રાપ્ત થયા તે જયવતા વર્તો !

૫ થૂકવડે ખરડેલી આંગળીને સુવર્ણ જેવી શોભતી કરી દેખાડતા એવા સનત્કુમાર રાજર્ષિ તપોબળથી ખેલાદિક લબ્ધિ સંપન્ન છતા શોભે છે

ગો બંભ ગબ્ભ ગબ્ભિણી, બંભિણીઘાયાઇ ગુરૂઅપાવાઇં
કાઊણ વિ કણ્ય ઘપ વ, તવેણ સુદ્ધો દઢપ્પહારી ૬
પુવ્વભવે તિવ્વ તવો, તવિઓ જં નંદિસેણ મહરિસિણા;
વસુદેવો તેણ પિઓ, જાઓ ખયરી સહસ્સાણ ૭
દેવાવિ કિં કરત્ત, કુણંતિ કુલજાઇવિરહિઆણ પિ;
તવમંતપભાવેણ, હરિકેસબલસ્સ વ રિસિસ્સ ૮
પડસય મેગ પડેણં, એગેણ ઘડેણ ઘડસહસ્સાઇં;
જં કિર કુણ તિ મુણિણો, તવ કપ્પતરૂસ્સ ત ખુ ફલં ૯
અનિઆણસ્સ વિહિઓ, તવસ્સ તવિઅસ્સ કિં પસંસામો;
કિજ્જઇ જેણ વિણાસો, નિકાઇયાણ પિ કમ્માણં, ૧૦

૬ ગૌ, બ્રહ્મ, ગર્ભ અને ગર્ભવતી બ્રાહ્મણીની હત્યાદિક મહા ઉગ્ર પાપને કર્યા છતા દઢપ્રહારી (છેવટે) મુનિપણે તપ સેવનવડે સુવર્ણની પેરે શુદ્ધ થયા

૭ પૂર્વ જન્મમા નંદિષેણ મહર્ષિએ જે તીવ્ર તપ કર્યો હતો તેના પ્રભાવથી વસુદેવ હજારો ગમે વિદ્યાધરીઓના પ્રિય-પતિ થયા.

૮ તીવ્ર તપ મંત્રના પ્રભાવથી હરિકેશબળ ઋષિની પેઠે (ઉત્તમ) કુળ અને જાતિહીન હોય તોપણ તેમની દેવતાઓ પણ સેવા ઉઠાવે છે.

૯ મુનિજનો જે એક પટ (વસ્ત્ર) વડે સેંકડો પટ-વસ્ત્રો કરે

૧૯ શ્રી સઘનુ કષ્ટ નિવારણ કરવા માટે વિષ્ણુકુમારે લક્ષ યોજનપ્રમાણ રૂપ વિકુર્વ્યુ ત્યારે પૃથ્વી કંપાયમાન થઇ, સાગર જળ ઉછળ્યા-હાલકલ્લોલ થયા, અને હિમવતાદિક પર્વતો ચલાયમાન થયા અને છેવટે શ્રી સઘનુ રક્ષણ કર્યું તે સર્વે તપનુજ ફળ જાણવુ

૨૦ તપનો પ્રભાવ કેટલો વર્ણવી શકાય ? જે કોઇને કોઈપણ પ્રકારે કરાય પણ ત્રિભુવન મધ્યે સુખ-સમાધિ પ્રાપ્ત થાય છે ત્યા સર્વત્ર (બાહ્ય અભ્યતર) તપજ કારણરૂપ છે એમ ચોક્કસ સમજવુ અને તેનુ આરાધન કરવા યથાવિધ ઉદ્યમ સેવવો કિંબહુના

ઇતિ તપ કુલક સમાપ્ત

અથ શ્રી ભાવકુલકમ્

કમઠાસુરેણ રઇયમિ, ભીસણે પલયતુલ્લ જલબોલે,
ભાવેણ કેવલલચ્છિ, વિવાહિઓ જયઉ પાસજિણો ૧
નિચ્ચુન્નો તંબોલો, પાણેણ વિણા ન હોઈ જહ રંગો;
તહ દાણસીલતવભાવણાઓ, અહલાઓ સવ્વ ભાવવિણા ૨
મણિમંતઓસહીણ, જંતતંતાણ દેવયાણ પિ,
ભાવેણ વિણા સિદ્ધિ, ન હુ દીસઇ કસ્સ વિ લોએ ૩
સુહભાવણાવસેણ, પસન્નચંદો મુહુત્તમિત્તેણ,
ખવિઊણ કમ્મગંઠિં, સંપત્તો કેવલં નાણં ૪
સુસ્સૂસંતી પાએ, ગુરૂણીણ ગરહિઊણ નિયદોસે,
ઉપ્પન્ન દિવ્વનાણા, મિગાવઈ જયઉ સુહભાવા ૫

૧ કમઠાસુરે રચેલા ભારે ભયંકર પ્રલયકાળના જેવા જળ ઉપદ્રવ કાળે સમભાવને ધારણ કરવાવડે જે કેવળજ્ઞાન લક્ષ્મીને વર્યા તે શ્રી પાર્શ્વપ્રભુ જયવતા વર્તો !

૨ જેમ (કાથા) ચૂના વગરનુ તાંબૂલ (નાગરવેલી પાન) અને

પાસ વગરનુ વસ્ત્ર ઠીક રંગાતું નથી તેમ ભાવ વગર દાન શીલ તપ અને ભાવનાઓ પણ ફળદાયી નહિ થતા—અફળ થાય છે

૩ મણિ, મંત્ર, ઓષધી તેમજ જંત્ર તંત્ર અને દેવતાની પણ સાધના દુનીયામા કોઇને ભાવ વગર સફળ થતી નથી ભાવ યોગેજ તે તે વસ્તુઓની સિદ્ધિ થતી દેખાય છે

૪ શુભ ભાવના યોગે **પ્રસન્નચન્દ્ર** (રાજર્ષિ) એ ઘડી માત્રમા રાગદ્વેશમય કર્મની ગુપિલ ગ્રંથી—ગાંઠને ભેદી નાખી કેવળજ્ઞાન પામ્યા

૫ નિજદોષ (અપરાધ) ની નિંદા ગર્હા કરીને ગુરૂણીના ચરણુની સેવા કરતા જેણીને શુભ ભાવથી કેવળજ્ઞાન ઉપન્યુ તે મૃગાવતી સાધ્વી જયવંતી વર્તો !

ભયવ ઇલાઇપુત્તો, ગુરૂએ વંસમિ જો સમારૂઢો,
દટ્ઠૂણ મુણિવરિંદં, સુહભાવઓ કેવલી જાઓ ૬
કવિલો અ બંભણમુણી, અસોગવણિઆઈ મજ્ઝયારંમિ;
લાહાલોહત્તિ પય, પઢતો (ઝાયતો) જયજાઇસરો ૭
ખવગ નિમતણપુવ્વ, વાસિઅભત્તેણ સુદ્ધભાવેણ,
ભુજતો વરનાણ, સપત્તો કૂરગડૂ વિ (કૂરગડૂઓ) ૮
પૂવ્વભવસૂરિવિરઇઅ-નાણાસાઅણપભાવ દુમ્મેહો,
નિયનામ ઝાયતો, મામતુસો કેવલી જાઓ ૯
હત્થિયંમિ સમારૂઢા, રિદ્ધિ દટ્ઠૂણ ઉસભનામિસ્સ,
તક્ખણ સુહઝાણેણ, મરૂદેવી સામિણી સિદ્ધા ૧૦

૬ મ્હોટા વાસ ઉપર નાચવા માટે ચઢયા હતા કોઇ મહા મુનિરાજને દેખી શુભ ભાવથી પૂજ્ય ઇલાતિપુત્રને કેવળજ્ઞાન પ્રગટ થયુ એ શુદ્ધભાવનોજ પ્રભાવ સમજવો

૭ કપિલ નામનો બ્રાહ્મણ મુનિ અશોક વાટિકામા "જહા લાહો તહા લોહો, લાહા લોહો પવડ્ઢઇ" એ પદની વિચારણા કરતો શુભ ભાવથી જાતિસ્મરણ જ્ઞાન પામ્યો

૮ વાસિત ભાવવડે તપસ્વી સાધુઓને નિમંત્રણ કરવા પૂર્વક ભોજન કરતા શુદ્ધ ભાવથી કૂરગડુમુનિ કેવળજ્ઞાન પામ્યા

૯ પૂર્વ ભવે આચાર્યપદે કરેલી જ્ઞાનની આશાતનાના પ્રભાવથી બુદ્ધિહીન થયેલા 'માસતુસ' મુનિ નિજ નામને ધ્યાતા છતા કોઈની ઉપર રાગ કે રોસ ન કરવારૂપ ગુરૂ મહારાજે બતાવેલા પરમાર્થ સામે દૃષ્ટિ રાખી રહેતા) ઘાતિ કર્મોનો ક્ષય કરી (શુદ્ધ નિર્મળ ભાવથી) કેવળજ્ઞાન પામ્યા

૧૦ હાથીના સ્કંધ ઉપર આરૂઢ થયેલા મરૂદેવીમાતા ઋષભ દેવ સ્વામીની ઋદ્ધિ-સિદ્ધિ દેખીને તત્કાળ શુભ ધ્યાનથી અંતકૃત્ કેવળી થઇ મોક્ષપદ પામ્યા

પડિજાગરમાણીએ, જંઘાબલખીણ અન્નિઆપુત્તં,
ગપત્તકેવલાએ, નમો નમો પુપ્ફચૂલાએ ૧૧
પન્નરસયતાવસાણ, ગોઅમનામેણ દિન્નદિખ્ખાણ;
ઉપ્પન્નકેવલાણ, સુહભાવાણ નમો તાણ ૧૨
જીવસ્સ સરીરાઓ, ભેઅં નાઉં નમાહિપત્તાણ,
ઉપ્પાડિઅનાણાણ, ખદક સીસાણ તેસિં નમો ૧૩
સિરિવધ્ધમાણપાએ, પૂઅથ્થી સિંદુવારકુસુમેહિં,
ભાવેણ સુરલોએ, દુગ્ગઇનારિ સુહં પત્તા ૧૪
ભાવેણ ભુવણનાહં, વંદેઉં દદ્દુરોવિ મચલિઓ,
મરિઊણ અંતરાલે, નિયનામંકો સુરો જાઓ ૧૫

૧૧ જંઘાબળ જેનુ ક્ષીણ થયુ છે એવા અર્ણિકાપુત્ર આચાર્યની સેવા (ઉચિત વૈયાવચ્ચ) કરતા જેને કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત

થયુ તે પુષ્પચૂલા સાધ્વીને પુન પુન નમસ્કાર હો !

૧૨ ગૌત્તમસ્વામીએ જેમને દીક્ષા દીધી છે અને શુભ ભાવવડે કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયુ છે એવા ૫ ૬૨સો તાપસોને નમસ્કાર હો

૧૩ પાપી પાલકવડે યત્રમા પીલાતા છતા જીવને શરીરથી જુદો જાણીને સમાધિ પ્રાપ્ત થયેલા જેમને કેવલજ્ઞા। પેદા થયુ છે તે સ્કદગસૂરિના સઘળા શિષ્યોને નમસ્કાર હો !

૧૪ શ્રી વર્ધમાન સ્વામીના ચરણને સિદુવારના ફૂલથી પૂજવાને ઇચ્છતી દુર્ગતા નારી શુભ ભાવવડે કાળ કરીને દેવગતિમા ઉપજીને સુખી થઇ

૧૫ એક દેડકો પણ ભાવથી ભુવનગુરૂ શ્રી વર્ધમાનસ્વામીને વાદવા ચાલ્યો ત્યા માર્ગમા ઘોડાની ખરી નીચે કચરાઇ મરણ પામીને નિજનામાકિત-દર્દુરાક નામે દેવતા થયો

વિરયાવિરયસહોઅર, ઉદગસ્સ ભરેણ ભગ્ગિઅસરિઆએ;
ભણીયાઅ સાવિયાએ, દિન્નો મગ્ગુત્તિ ભાવવસા ૧૬
સિરિચડરૂદ્દગુરૂણા, તાડિજ્જ તો વિ દડયાએણ,
તક્કાલ તસ્સીસો, સુહલેસો કેવલી જાઓ ૧૭
જ ન હુ ભણિઓ બધો, જીવસ્સ વહ વિ સમિઇગુત્તાણ;
ભાવો તથ્થ પમાણ, ન પમાણ કાયવાવારો ૧૮
ભાવચ્ચિય પરમત્થો, ભાવો ધમ્મસ્સ સાહગો ભણિઓ;
સમ્મત્તસ્સ વિ બીઅં, ભાવચ્ચિય બિતિ જગગુરૂણો ૧૯
કિં બહુણા ભણિએણ, તત્ત નિમુણેહ ભો ! મહાસત્તા !
મુખ્ખમુહબીયભૂઓ, જીવાણ સુહાવહો ભાવો ૨૦

૧૬ વિરત સાધુ અને અવિરત શ્રાવક (રાજા) જે બને સગા ભાઇ હતા તેમને ઉદ્દેશીને આ સાધુ સદાય ઉપવાસી હોય અને આ શ્રાવક સદાય બ્રહ્મચારી હોય તો અમને હે નદીદેવી ! માર્ગ આ

પગે એમ ઉક્ત મુનિને વદના કરવા જતા અને પાછા વળતા મા ગમા પાણી ના પૂરથી ભરેલી નદીને સબોધી તે શ્રાવિકા (રાણીઓ) એ કહ્યે છતે તેમના સાચા ભાવથી નદીએ તમને તરતજ પેલે પાર જવા દેવા માટે માર્ગ કરી આપ્યો હતો

૧૭ શ્રી ચડરૂદ્ર ગુરૂવડે દડપ્રહારથી તાડન કરાતો એવો તેનો (શાન્ત) શિષ્ય શુભ લેશ્યાવત છતો તત્કાલ કેવળજ્ઞાન પામ્યો

૧૮ સમિતિ ગુપ્તીવત સાધુઓને કવચિત્ જીવનો વધ થઇ જાય છે તો પણ જે તેમને નિશ્ચે બધ કહ્યો નથી તેથી તેમા ભાવજ પ્રમાણ છે પણ કાયવ્યાપાર પ્રમાણ નથી

૧૯ ભાવજ ખરો પરમાર્થ છે, ભાવજ ધર્મનો સાધક—મેળવી આપનાર છે અને ભાવજ નિશ્ચયને ઉત્પન્ન કરી આપનાર છ, એમ ત્રિભુવન ગુરૂ શ્રી તીર્થંકરો કહે છે

૨૦ ઘણુ ઘણુ શુ કહીએ ? હે સત્ત્વવત મહાશયો ! હુ તમોને તત્ત્વ નિચોડરૂપ વચન કહુ છુ તે તમે સાવધાનપણે સાભળો—મોક્ષ સુખના બીજરૂપ જીવોને સુખકારી ભાવજ છે અર્થાત્ સદ્ભાવ યોગેજ જીવો મોક્ષ સુખ મેળવી શકે છે

ઇય દાણસીલતવભાવણાઓ, જો કુણઇ સત્તિભત્તિપરો,
દેવિંદવિંદમહિઅ, અઇરા સો લહઇ સિદ્ધિસુહ ૨૧

૨૧ આ દાન શીલ તપ અને ભાવનાઓને ભવ્યાત્મા શક્તિ અને ભકિતના ઉલ્લાસ યોગે કરે છે તે મહાશય ઇંદ્રોના સમૂહ વડે પૂજિત એવુ અક્ષય મોક્ષ સુખ અલ્પકાળમા મેળવી શકે છે આ કુલકમા છેવટે ગ્રથકારે પોતાનુ દેવેન્દ્રસૂરિ એવુ નામ ગર્ભિતપણે સૂચવ્યુ જણાય છે ઉક્ત મહાશયના અતિહિતકર વચ નોને ખરા ભાવથી આદરવા એ આપણુ ખાસ કર્તવ્ય છે ઇતિશમ્

ઇતિ શ્રીભાવકુલક સમાપ્ત

સદ્ગુણોની ચાહના રાખનાર ભાઇ બ્હેનોને ખાસ ઉપયોગી

શ્રીસોમસુંદરસૂરિપ્રણીતં શ્રીગુણાનુરાગકુલક

(સરલ સંક્ષિપ્ત વ્યાખ્યા સહિત)

સયલકલ્લાણનિલય, નમિઊણ તિત્થનાહપયકમલ;
પરગુણગહણસરૂવ, ભણામિ સોહગ્ગસિરિજણય ૧

ઉત્તમગુણાણુરાઓ, નિવસઇ હિયયમ્મિ જસ્સ પુરિસસ્સ;
આતિત્થયરપયાઓ, ન દુલ્લહા તસ્સ રિદ્ધીઓ ૨

તે ધન્ના તે પુન્ના, તેસુ પણામો હવિજ્જ મહ નિચ્ચ;
જેસિં ગુણાણુરાઓ, અકિત્તિમો હોઇ અણવરય ૩

કિં બહુણા ભણિએણ, કિં વા તવિએણ કિં વ દાણેણ,
ઇક્કં ગુણાણુરાય, સિક્ખહ સુક્ખાણ કુલભવણ ૪

જઇવિ ચરસિ તવવિઉલ, પઢસિ સુઅ કરિસિ વિવિહકટ્ઠાઇં;
ન ધરસિ ગુણાણુરાય, પરેસુ તા નિપ્ફલ સયલ ૫

સકળ કલ્યાણના સ્થાનરૂપ શ્રીતીર્થંકર પ્રભુના ચરણ કમળને નમસ્કાર કરીને, સૌભાગ્ય લક્ષ્મીને ઉત્પન્ન કરનારૂ, પર ગુણ ગ્રહણ કરવાનુ સ્વરૂપ જણાવુ છુ (તે તમે લક્ષ દઇને સાભળો) ૧

જે પુરૂષના હૃદયમા ઉત્તમ ગુણાનુરાગ નિવાસ કરી રહે છે, તેને તીર્થંકર પદ પર્યંતની ઋદ્ધિયો દુર્લભ નથી પણ સુલભ છે એમ શાસ્ત્ર-આદર્શથી સ્પષ્ટ દેખી શકાય છે ૨

જેમના હૃદયમા સદાય સદ્ગુણ પ્રત્યે સ્વભાવિક પ્રેમ જાગેલો છે તેઓ ધન્ય, કૃતપુન્ય જાણવા, તેમને સદ ય અમારો પ્રણામ હો ૩

ઘણું ભણવાથી, તપ તપવાથી કે દાન દેવાથી શુ પ્રયોજન છે?

ફક્ત સઘળા સુખના સ્થાનરૂપ એક ગુણાનુરાગનેજ તું આદર ૪

કદાચ તુ ઘણો તપ કરીશ ઘણા શાસ્ત્ર ભણીશ અને વિવિધ કષ્ટ સહીશ, પરતુ જો ગુણાનુરાગ ધારીશ નહિ—બીજાના સદ્‌ગુણ જોઇ રાજી થઇશ નહિ, તો તારી સઘળી કરણી ફોક સમજજે ૫

સોઊણ ગુણુક્કરિસં, અન્નસ્સ કરેસિ મચ્છર જઇવિ,
તા નૂણ સસારે, પરાહવ સહસિ સવ્વત્થ ૬

ગુણવતાણ નરાણ, ઇસાભરતિમિરપુરિઓ ભણસિ;
જઇ કહવિ દોસલેસ, તા ભમસિ ભવે અપારમ્મિ ૭

જ અબ્ભસેઇ જીવો, ગુણ ચ દોસ ચ ઇત્થ જમ્મમ્મિ;
ત પરલોએ પાવઇ, અબ્ભાસેણ પુણો તેણ ૮

જો જપઇ પરદોસે, ગુણસયભરિઓ વિ મચ્છરભરેણ,
સો વિઉસાણ મસારો, પલાલપુજ વ્વ પાડભાઇ ૯

જો પરદોસે ગિણ્હઇ, સતાસતેવિ દુટ્ઠભાવેણ,
સો અપ્પાણ બધઇ, પાવેણ નિરત્થએણાવિ ૧૦

બીજાના ગુણનો ઉત્કર્ષ સાભળીને જો તું અદેખાઇ કરીશ તો જરૂર તું સસારમા સર્વ સ્થળે પરાભવ પામીશ ૬

ઇર્ષાના જોરથી અજાઇ જઈ જો તુ ગુણવત જનોના થોડા પણ અવર્ણવાદ કોઇરીતે બોલીશ તો સસાર મહાઅટવીમા તારે ભટકવું પડશે (અને ત્યા બહુ પેરે દુખનો કડવો અનુભવ કરવો પડશે માટે પ્રથમથીજ પારકા અવર્ણવાદ બોલવાથી પાછો ઓસર કે જેથી તારી અધોગતિ થતી અટકે) ૭

આ વર્તમાન ભવમા જીવ જે ગુણનો કે દોષનો અભ્યાસ કરે છે, તે ગુણ દોષને અભ્યાસવડે પરભવમા ફરી મેળવે છે ૮

જે પોતે સેકડોગમે ગુણથી ભર્યો છતો અદેખાઇવડે પારકા

દોષ જપે છે તે પડિત પુરૂષોની નજરમા પલાલના ઢગલા જેવો અસાર (હલકો) જણાય છે (અને હાસ્ય પાત્ર બને છે) ૯

જે દુષ્ટ આશયથી પરાયા છતા અને અછતા દોષને ગ્રહણ કરે છે, તે પોતાના આત્માને નિરર્થક પાપ બધનથી બાધે છે (તેથી ભવાતરમા પોતેજ વારવાર દુ ખી–દુ ખનો ભોગી થાય છે) ૧૦

ત નિયમા મુત્તવ્વ, જત્તો ઉપ્પજ્જએ કસાયગ્ગી;
ત વત્થુ ધારિજ્જા, જેણોવસમો કસાયાણ ૧૧
જઇ ઇચ્છહ ગુરૂયત્ત, તિહુયણમજ્ઝ મિ અપ્પણો નિયમા,
તા સવ્વપયત્તેણ, પરદોસવિવજ્જણ કુણહ ૧૨
ચઉહા પસ સણિજ્જા, પુરિસા સવ્વુત્તમુત્તમા લોએ;
ઉત્તમઉત્તમ ઉત્તમ, મજ્ઝિમભાવા ય સવ્વેસિ ૧૩
જે અહમ અહમઅહમા, ગુરૂકમ્મા ધમ્મવજ્જિયા પુરિસા,
તે વિય ન નિ દણિજ્જા, કિ તુ દયા તેસુ કાયવ્વા ૧૪
પચ્ચ ગુબ્ભડજુવ્વણ–વતીણ સુગહિનારદેહાણ,
જુવઇણ મજ્ઝગઓ, સવ્વુત્તમરૂવવ તીણ ૧૫
આજમ્મબભયારી, મણવયકાએહિ જો ધરઇ સીલ
સવ્વુત્તમુત્તમો પુણ, સો પુરિસો સવ્વનમણિજ્જો ૧૬

તેટલા માટે જેથી કષાય અગ્નિ પેદા થાય તે કાર્ય જરૂર તજી દેવું અને જેથી કષાય અગ્નિ શાત થાય તેજ કાર્ય આદરવુ (તે માટે પરનિ દા, ઇર્ષા, અદેખાઇ પ્રમુખ અકાર્ય અવશ્ય તજવા જોઇએ) ૧૧

જો તુ ત્રિભુવનમા ગુરૂપણુ મેળવવા ખરેખર ઇચ્છતોજ હોય તો પારકા દોષ ગ્રહણ કરવાની અથવા પરનિ દા કરવાની પડેલી કુટેવ સપૂર્ણ પ્રયત્ન વડે તું તજી દે, એજ મોટાઇનો માર્ગ છે ૧૨

તું કરશે તો શીઘ્ર શિવસુખ પામીશ, એમ ચોક્કસ સમજજે, કેમકે પોતે સદ્‌ગુણી થવાનો એ સરલ અને ઉત્તમ માર્ગ છે ૨૨

આજ કાલ સંયમ માર્ગમાં શિથિલતા ધારણ કરનારા અને સંયમ ક્રિયાની ઉપેક્ષા કરનારા પાસત્થાદિક સાધુ-યતિજનોની સભા સમક્ષ નિંદા કરવી નહિ તેમજ પ્રશંસા પણ કરવી નહિ, કેમકે નિંદા કરવાથી તેઓ સુધરી શકશે નહિ, તેમજ પ્રશંસા કરવાથી તેમના દોષોને પુષ્ટિ આપવા જેવુંજ થશે ૨૩

હીનાચારી સાધુ-યતિઓ ઉપર કરૂણા આણીને જો તેમને રૂચે તો હિતબુદ્ધિથી સત્યમાર્ગ બતાવવો તેમ છતા જો તેઓ રોષ કરે તો તેમના દોષ-દુર્ગુણ (સભા સમક્ષ) પ્રકાશવા નહિ ૨૪

અત્યારે દુષમ કાળમા જેનો થોડો પણ ધર્મગુણ (સદ્‌ગુણ) દ્રષ્ટિમા આવે તેનુ બહુમાન ધર્મ બુદ્ધિથી સદાય કરવુ યુક્ત છે એથી સ્વપરને અનેક લાભ થવા સંભવ છે ૨૫

જઉ પરગચ્છે સગચ્છે, જે સંવિગ્ગા બહુસ્સુયા મુણિણો;
તેસિ ગુણાણુરાય, મા મુચસુ મચ્છરપ્પહઓ ૨૬
ગુણરયણમંડિયાણ, બહુમાણ જો કરેઈ સુદ્ધમણો,
સુલહા અન્નભવામ ય, તસ્સ ગુણા હુંતિ નિયમેણ ૨૭
એય ગુણાણુરાય, સમ્મ જો ધરઇ ધરણિમજ્ઝમ્મિ,
સિરિસોમસુંદરપય, સો પાવઇ સવ્વનમણિજ્જ ૨૮

પરગચ્છમા કે સ્વગચ્છમા જે સવિજ્ઞ (તીવ્ર વૈરાગ્યવંત-ભવભીરૂ) બહુશ્રુત-ગીતાર્થ મુનિ જનો હોય તેમનો ગુણાનુરાગ કરવા, મત્સરભાવથી દબાઈ તું ચૂકીશ નહિ સમભાવી મહા પુરૂષોનો સમાગમ સદાય દુર્લભ છે તે ગમે ત્યાં હોય તો પણ તેમનું તો કલ્યાણ સુખે થઇ શકે છે તેમના દુર્લભ સમાગમનો લાભ મળે તો તેની કદાપિ ઉપેક્ષા કરવી નહિ કેમકે તેવા સમભાવી

મહાત્માઓથી આપણને ઉત્તમ ફળ મળી શકે છે ૨૬

ગુણ રત્નોથી અલકૃત પુરૂષોનુ બહુમાન જે શુદ્ધ—નિષ્કપટ મનથી કરે છે તે અન્ય જન્મમા તેવા ગુણોને જરૂર સુખે સુખે મેળવી શકે છે સદ્ગુણોનુ અનુમોદન કરવું યા તેમનુ બહુમાન કરવુ એ આપણે પોતે સદ્ગુણી થવાનું અમોઘ બીજ છે ૨૭

આવી રીતે ગુણાનુરાગ (સદ્ગુણી પ્રત્યે અકૃત્રિમ પ્રેમવાત્સલ્ય) પોતાની હૃદય ભૂમિમા જે ધારણ કરે છે તે મહાનુભાવ સર્વ કોઇને નમન કરવા યોગ્ય પરમ શાન્ત પદને પામે છે એમ **પરમ સવેગી અને પવિત્ર ગુણાનુરાગી શ્રી સોમસુદરસૂરિ મહારાજ** ભવ્ય જનોને એકાત હિત બુદ્ધિથી અમૃતવચનો વડે આપણને બોધે છે

(ઇતિ ગુણાનુરાગકુલક પૃજ્ય પ૦ જિનહર્ષગણિભિ કૃત)

જૈન કોમના સત્યહિતની ખાતર ખાસ નિર્માણ કરેલી સમયાનુસારી બહુ અગત્યની નમ્ર સૂચનાઓ

સુજ્ઞ મહાશયો! ભાઇઓ અને બ્હેનો!

૧ દરેક મગળ પ્રસગે, વિદેશી ભ્રષ્ટ વસ્તુઓથી આપણે પરહેજ રહેવુ અને સ્વદેશી પવિત્ર વસ્તુઓનોજ વિવેકથી ઉપયોગ કરવો અને કરાવવો બહુ જરૂરનો છે અને લાભદાયક પણ છે

૨ આપણા પવિત્ર તીર્થોની સેવા–રક્ષા અર્થે આપણાથી બને તેટલો સ્વાર્થત્યાગ કરવા યા આત્મભોગ આપવા તૈયાર રહેવુ

૩ કોઇ પણ જાતના કુવ્યસનથી સદતર દૂર રહેવુ અને આ પણી આસપાસનાને એથી દૂર રહેવા પ્રીતભરી પ્રેરણા કરતા રહેવુ

૪ શાન્તરસથી ભરેલી જિનપ્રતિમાને જિનેશ્વર તુલ્ય લેખી આપણે પણ તેવાજ અવિકારી થવા તેમની પૂજા અર્ચાદિક પ્રેમથી કરવા કરાવવા બનતું લક્ષ રાખવુ અને રખાવવુ બહુ જરૂરનુ છે

૫ આત્મશાન્તિને આપનારી જિનવાણીનો લાભ મેળવવા, પ્રતિ દિન થોડો ઘણો વખત પ્રેમપૂર્વક પ્રમાદ રહિત પ્રયત્ન કરવો

તું કરશે તો શીઘ્ર શિવસુખ પામીશ, એમ ચોક્કસ સમજજે, કેમકે પોતે સદ્‌ગુણી થવાનો એ સરલ અને ઉત્તમ માર્ગ છે ૨૨

આજ કાલ સયમ માર્ગમા શિથિલતા ધારણ કરનારા અને સયમ ક્રિયાની ઉપેક્ષા કરનારા પાસથ્થાદિક સાધુ-યતિજનોની સભા સમક્ષ નિદા કરવી નહિ તેમજ પ્રશસા પણ કરવી નહિ, કેમકે નિંદા કરવાથી તેઓ સુધરી શકશે નહિ, તેમજ પ્રશસા કરવાથી તેમના દોષોને પુષ્ટિ આપવા જેવુજ થશે ૨૩

હીનાચારી સાધુ-યતિઓ ઉપર કરૂણા આણીને જો તેમને રૂચે તો હિતબુદ્ધિથી સત્યમાર્ગ બતાવવો. તેમ છતા જો તેઓ રોષ કરે તો તેમના દોષ-દુર્ગુણ (સભા સમક્ષ) પ્રકાશવા નહિ ૨૪

અત્યારે દુષમ કાળમા જેનો થોડો પણ ધર્મગુણ (સદ્‌ગુણ) દ્રષ્ટિમા આવે તેનુ બહુમાન ધર્મ બુદ્ધિથી સદાય કરવુ યુક્ત છે એથી સ્વપરને અનેક લાભ થવા સભવ છે ૨૫

જઉ પરગચ્છે સગચ્છે, જે સવિગ્ગા બહુસ્સુયા મુણિણો;
તેસિ ગુણાણુરાય, મા મુચસુ મચ્છરપ્પહઓ ૨૬
ગુણરયણમંડિયાણ, બહુમાણ જો કરેઈ સુદ્ધમણો,
સુલહા અન્નભવામ ય, તસ્સ ગુણા હુતિ નિયમેણ ૨૭
એય ગુણાણુરાય, સમ્મ જો ધરઇ ધરણિમજ્ઝમિ,
સિરિસોમસુદરપય, સો પાવઇ સવ્વનમણિજ્જ ૨૮

પરગચ્છમા કે સ્વગચ્છમા જે સવિજ્ઞ (તીવ્ર વૈરાગ્યવત-ભવભીરૂ) બહુશ્રુત-ગીતાર્થ મુનિ જનો હોય તેમનો ગુણાનુરાગ કરવા, મત્સરભાવથી દમાઈ તું ચૂકીશ નહિ સમભાવી મહા પુરૂષોનો સમાગમ સદાય દુર્લભ છે તે ગમે ત્યા હોય તો પણ તેમનુ તો કલ્યાણ સુખે થઇ શકે છે તેમના દુર્લભ સમાગમનો લાભ મળે તો તેની કદાપિ ઉપેક્ષા કરવી નહિ કેમકે તેવા સમભાવી

મહાત્માઓથી આપણુને ઉત્તમ ફળ મળી શકે છે ૨૬

ગુણુ રત્નોથી અલકૃત પુરૂષોનુ બહુમાન જે શુદ્ધ—નિષ્કપટ મનથી કરે છે તે અન્ય જન્મમા તેવા ગુણોને જરૂર સુખે સુખે મેળવી શકે છે સદ્‌ગુણોનુ અનુમોદન કરવુ યા તેમનુ બહુમાન કરવુ એ આપણે પોતે સદ્‌ગુણી થવાનુ અમોઘ બીજ છે ૨૭

આવી રીતે ગુણાનુરાગ (સદ્‌ગુણી પ્રત્યે અકૃત્રિમ પ્રેમવાત્સલ્ય) પોતાની હૃદય ભૂમિમા જે ધારણ કરે છે તે મહાનુભાવ સર્વ કોઇને નમન કરવા યોગ્ય પરમ શાન્ત પદને પામે છે એમ **પરમ સવેગી અને પવિત્ર ગુણાનુરાગી શ્રી સોમસુંદરસૂરિ મહારાજ** ભવ્ય જનોને એકાત હિત બુદ્ધિથી અમૃતવચનો વડે આપણને બોધે છે

(ઇતિ ગુણાનુરાગકુલક પૂજ્ય પં૰ જિનહર્ષગણિભિ કૃત)

જૈન કોમના સત્યહિતની ખાતર ખાસ નિર્માણ કરેલી સમયાનુસારી બહુ અગત્યની નમ્ર સૂચનાઓ

સુજ્ઞ મહાશયો! ભાઇઓ અને બ્હેનો!

૧ દરેક મગળ પ્રસગે, વિદેશી ભ્રષ્ટ વસ્તુઓથી આપણે પરહેજ રહેવુ અને સ્વદેશી પવિત્ર વસ્તુઓનોજ વિવેકથી ઉપયોગ કરવો અને કરાવવો બહુ જરૂરનો છે અને લાભદાયક પણ છે

૨ આપણા પવિત્ર તીર્થોની સેવા-રક્ષા અર્થે આપણાથી બને તેટલો સ્વાર્થત્યાગ કરવા યા આત્મભોગ આપવા તૈયાર રહેવુ

૩ કોઇ પણ જાતના કુવ્યસનથી સદતર દૂર રહેવુ અને આ પણી આસપાસનાને એથી દૂર રહેવા પ્રીતભરી પ્રેરણા કરતા રહેવુ

૪ શાન્તરસથી ભરેલી જિનપ્રતિમાને જિનેશ્વર તુલ્ય લેખી આપણે પણ તેવાજ અવિકારી થવા તેમની પૂજા અર્ચાદિક પ્રેમથી કરવા કરાવવા બનતું લક્ષ રાખવુ અને રખાવવુ બહુ જરૂરનુ છે

૫ આત્મશાન્તિને આપનારી જિનવાણીનો લાભ મેળવવા, પ્રતિ દિન થોડો ઘણો વખત પ્રેમપૂર્વક પ્રમાદ રહિત પ્રયત્ન કરવો

તું કરશે તો શીઘ્ર શિવસુખ પામીશ, એમ ચોક્કસ સમજજે, કેમકે પોતે સદ્ગુણી થવાનો એ સરલ અને ઉત્તમ માર્ગ છે ૨૨

આજ કાલ સયમ માર્ગમા શિથિલતા ધારણ કરનારા અને સયમ ક્રિયાની ઉપેક્ષા કરનારા પાસત્થાદિક સાધુ-યતિજનોની સભા સમક્ષ નિદા કરવી નહિ તેમજ પ્રશસા પણ કરવી નહિ, કેમકે નિદા કરવાથી તેઓ સુધરી શકશે નહિ, તેમજ પ્રશસા કરવાથી તેમના દોષોને પુષ્ટિ આપવા જેવુજ થશે ૨૩

હીનાચારી સાધુ-યતિઓ ઉપર કરૂણા આણીને જો તેમને રૂચે તો હિતબુદ્ધિથી સત્યમાર્ગ બતાવવો તેમ છતા જો તેઓ રોષ કરે તો તેમના દોષ-દુર્ગુણ (સભા સમક્ષ) પ્રકાશવા નહિ ૨૪

અત્યારે દુષમ કાળમા જેનો થોડો પણ ધર્મગુણ (સદ્ગુણ) દ્રષ્ટિમા આવે તેનુ બહુમાન ધર્મ બુદ્ધિથી સદાય કરવુ યુક્ત છે એવી સ્વપરને અનેક લાભ થવા સભવ છે ૨૫

જઉ પરગચ્છ સગચ્છે, જે સવિગ્ગા બહુસ્સુયા મુણિણો;
તેસિં ગુણાણુરાય, મા મુચસુ મચ્છરપ્પહઓ ૨૬
ગુણરયણમડિયાણ, બહુમાણ જો કરેઈ સુદ્ધમણો,
સુલહા અન્નભવામ ય, તસ્સ ગુણા હુતિ નિયમેણ ૨૭
એય ગુણાણુરાય, સમ્મ જો ધરઇ ધરણિમજ્ઝમિ,
સિરિસોમસુદરપય, સો પાવઇ સવ્વનમણિજ્જ ૨૮

પરગચ્છમા કે સ્વગચ્છમા જે સવિજ્ઞ (તીવ્ર વૈરાગ્યવત-ભવભીરૂ) બહુશ્રુત-ગીતાર્થ મુનિ જનો હોય તેમનો ગુણાનુરાગ કરવા, મત્સરભાવથી દબાઈ તુ ચૂકીશ નહિ સમભાવી મહા પુરૂષોનો સમાગમ સદાય દુર્લભ છે તે ગમે ત્યા હોય તો પણ તેમનુ તો કવચિત્ સુખે થઇ શકે છે તેમના દુર્લભ સમાગમનો લાભ મળે તો તેની કદાપિ ઉપેક્ષા કરવી નહિ કેમકે તેવા સમર્

મહાત્માઓથી આપણને ઉત્તમ ફળ મળી શકે છે ૨૬

ગુણ રત્નોથી અલકૃત પુરૂષોનુ બહુમાન જે શુદ્ધ—નિષ્કપટ મનથી કરે છે તે અન્ય જન્મમા તેવા ગુણોને જરૂર સુખે સુખે મેળવી શકે છે સદ્‌ગુણોનુ અનુમોદન કરવુ યા તેમનુ બહુમાન કરવું એ આપણે પોતે સદ્‌ગુણી થવાનું અમોઘ બીજ છે ૨૭

આવી રીતે ગુણાનુરાગ (સદ્‌ગુણી પ્રત્યે અકૃત્રિમ પ્રેમવાત્સલ્ય) પોતાની હૃદય ભૂમિમા જે ધારણ કરે છે તે મહાનુભાવ સર્વ કોઇને નમન કરવા યોગ્ય પરમ શાન્ત પદને પામે છે એમ **પરમ સવેગી અને પવિત્ર ગુણાનુરાગી શ્રી સોમસુદરસૂરિ મહારાજ** ભવ્ય જનોને એકાત હિત બુદ્ધિથી અમૃતવચનો વડે આપણને બોધે છે

(ઇતિ ગુણાનુરાગકુલક પૂજ્ય પ૦ જિનહર્ષગણિભિ કૃત)

જૈન કોમના સત્યહિતની ખાતર ખાસ નિર્માણ કરેલી સમયાનુસારી બહુ અગત્યની નમ્ર સૂચનાઓ

સુજ્ઞ મહાશયો! ભાઇઓ અને બ્હેનો!

૧ દરેક મગળ પ્રસગે, વિદેશી ભ્રષ્ટ વસ્તુઓથી આપણે પરહેજ રહેવુ અને સ્વદેશી પવિત્ર વસ્તુઓનોજ વિવેકથી ઉપયોગ કરવો અને કરાવવો બહુ જરૂરનો છે અને લાભદાયક પણ છે

૨ આપણા પવિત્ર તીર્થોની સેવા—રક્ષા અર્થે આપણાથી બને તેટલો સ્વાર્થત્યાગ કરવા યા આત્મભોગ આપવા તૈયાર રહેવુ

૩ કોઇ પણ જાતના કુવ્યસનથી સદતર દૂર રહેવુ અને આ પણી આસપાસનાને એથી દૂર રહેવા પ્રીતભરી પ્રેરણા કરતા રહેવુ

૪ શાન્તરસથી ભરેલી જિનપ્રતિમાને જિનેશ્વર તુલ્ય લેખી આપણે પણ તેવાજ અવિકારી થવા તેમની પૂજા અર્ચાદિક પ્રેમથી કરવા કરાવવા બનતુ લક્ષ રાખવુ અને રખાવવુ બહુ જરૂરનુ છે

૫ આત્મશાન્તિને આપનારી જિનવાણીનો લાભ મેળવવા, પ્રતિ દિન થોડા ઘણો વખત પ્રેમપૂર્વક પ્રમાદ રહિત પ્રયત્ન કરવો

તું કરશે તો શીઘ્ર શિવસુખ પામીશ, એમ ચોક્કસ સમજજે, કેમકે પોતે સદ્ગુણી થવાનો એ સરલ અને ઉત્તમ માર્ગ છે ૨૨

આજ કાલ સયમ માર્ગમા શિથિલતા ધારણ કરનારા અને સયમ ક્રિયાની ઉપેક્ષા કરનારા પાસત્થાદિક સાધુ-યતિજનોની સભા સમક્ષ નિદા કરવી નહિ તેમજ પ્રશસા પણ કરવી નહિ, કેમકે નિદા કરવાથી તેઓ સુધરી શકશે નહિ, તેમજ પ્રશસા કરવાથી તેમના દોષોને પુષ્ટિ આપવા જેવુજ થશે ૨૩

હીનાચારી સાધુ-યતિઓ ઉપર કરૂણા આણીને જો તેમને રૂચે તો હિતબુદ્ધિથી સત્યમાર્ગ બતાવવો તેમ છતા જો તેઓ રોષ કરે તો તેમના દોષ-દુર્ગુણ (સભા સમક્ષ) પ્રકાશવા નહિ ૨૪

અત્યારે દુષમ કાળમા જેનો થોડો પણ ધર્મગુણ (સદ્ગુણ) દ્રષ્ટિમા આવે તેનુ બહુમાન ધર્મ બુદ્ધિથી સદાય કરવુ યુક્ત છે એથી સ્વપરને અનેક લાભ થવા સભવ છે ૨૫

જઉ પરગચ્છે સગચ્છે, જે સંવિગ્ગા બહુસ્સુયા મુણિણો,
તેસિં ગુણાણુરાય, મા મુચસુ મચ્છરપ્પહઓ ૨૬
ગુણરયણમંડિયાણં, બહુમાણં જો કરેઇ સુદ્ધમણો,
સુલહા અન્નભવામ ય, તસ્સ ગુણા હુંતિ નિયમેણં ૨૭
એય ગુણાણુરાય, સમ્મં જો ધરઇ ધરણિમજ્ઝમ્મિ,
સિરિસોમસુંદરપય, સો પાવઇ સવ્વનમણિજ્જ ૨૮

પરગચ્છમા કે સ્વગચ્છમા જે સવિગ્ન (તીવ્ર વૈરાગ્યવત-ભવભીરૂ) બહુશ્રુત-ગીતાર્થ મુનિ જનો હોય તેમનો ગુણાનુરાગ કરવા, મત્સરભાવથી દબાઈ તું ચૂકીશ નહિ સમભાવી મહા પુરૂષોનો સમાગમ સદાય દુર્લભ છે તે ગમે ત્યા હોય તો પણ તેમનુ તો કલ્યાણ સુખે થઇ શકે છે તેમના દુર્લભ સમાગમનો લાભ મળે તો તેની કદાપિ ઉપેક્ષા કરવી નહિ કેમકે તેવા સમભાવી

મહાત્માઓથી આપણને ઉત્તમ ફળ મળી શકે છે ૨૬

ગુણ રત્નોથી અલંકૃત પુરૂષોનું બહુમાન જે શુદ્ધ—નિષ્કપટ મનથી કરે છે તે અન્ય જન્મમાં તેવા ગુણોને જરૂર સુખે સુખે મેળવી શકે છે સદ્ગુણોનું અનુમોદન કરવું યા તેમનું બહુમાન કરવું એ આપણે પોતે સદ્ગુણી થવાનું અમોઘ બીજ છે ૨૭

આવી રીતે ગુણાનુરાગ (સદ્ગુણી પ્રત્યે અકૃત્રિમ પ્રેમવાત્સલ્ય) પોતાની હૃદય ભૂમિમાં જે ધારણ કરે છે તે મહાનુભાવ સર્વ કોઇને નમન કરવા યોગ્ય પરમ શાન્ત પદને પામે છે એમ **પરમ સંવેગી અને પવિત્ર ગુણાનુરાગી શ્રી સોમસુંદરસૂરિ મહારાજ** ભવ્ય જનોને એકાંત હિત બુદ્ધિથી અમૃતવચનો વડે આપણને બોધે છે

(ઇતિ ગુણાનુરાગકુલક પૂજ્ય પં૦ જિનહર્ષગણિભિ કૃત)

જૈન કોમના સત્યહિતની ખાતર ખાસ નિર્માણ કરેલી સમયાનુસારી બહુ અગત્યની નમ્ર સૂચનાઓ

સુજ્ઞ મહાશયો! ભાઇઓ અને બ્હેનો!

૧ દરેક મંગળ પ્રસંગે, વિદેશી ભ્રષ્ટ વસ્તુઓથી આપણે પરહેજ રહેવું અને સ્વદેશી પવિત્ર વસ્તુઓનોજ વિવેકથી ઉપયોગ કરવો અને કરાવવો બહુ જરૂરનો છે અને લાભદાયક પણ છે

૨ આપણા પવિત્ર તીર્થોની સેવા-રક્ષા અર્થે આપણાથી બને તેટલો સ્વાર્થત્યાગ કરવા યા આત્મભોગ આપવા તૈયાર રહેવું

૩ કોઇ પણ જાતના કુવ્યસનથી સદંતર દૂર રહેવું અને આ પણી આસપાસનાને એથી દૂર રહેવા પ્રીતભરી પ્રેરણા કરતા રહેવું

૪ શાન્તરસવી ભરેલી જિનપ્રતિમાને જિનેશ્વર તુલ્ય લેખી આપણે પણ તેવાજ અવિકારી થવા તેમની પૂજા અર્ચાદિક પ્રેમથી કરવા કરાવવા બનતું લક્ષ રાખવું અને રખાવવું બહુ જરૂરનું છે

૫ આત્મશાન્તિને આપનારી જિનવાણીનો લાભ મેળવવા, પ્રતિ દિન થોડો ઘણો વખત પ્રેમપૂર્વક પ્રમાદ રહિત પ્રયત્ન કરવો.